

Ishonch

Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqa boshlagan

2010-yil 7-yanvar № 3 (2728) payshanba

★ 14 январ — Ватан ҳимоячилари куни

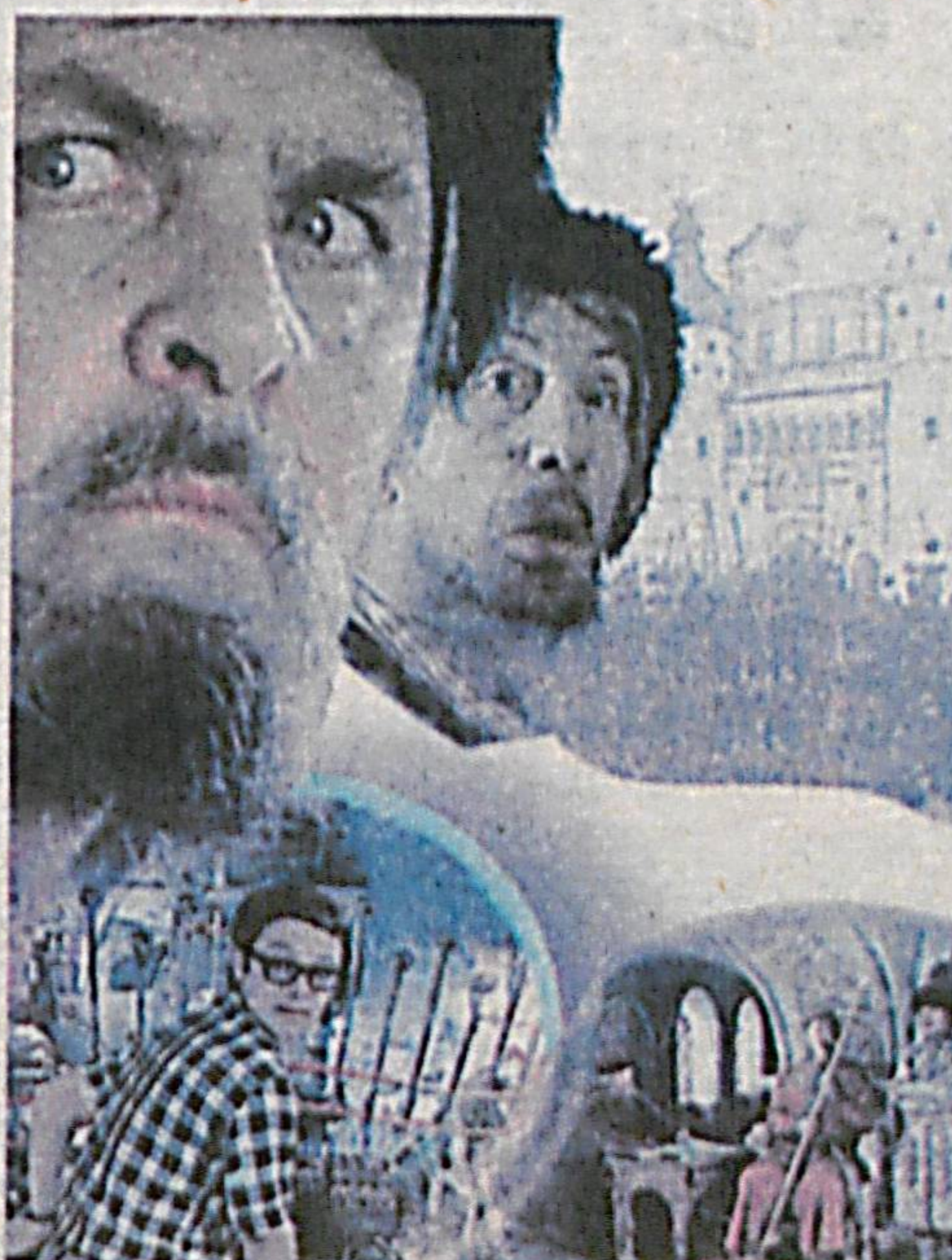
Суратда: Чирчиқ олий танк кўмондонлик-муҳандислик билим юрти фаолиятдан лавҳа. Асқар ЁҚУБОВ (ЎЗА) олган сурат

САҲИФАЛАРДА

Эртақ билан шаклланган тасаввуримиз реалликка анча яқин эди. Бугунги болаларнинг тасаввури бутунлай бошқача: аллақандай космик жанрларга қизиқишади. Уларнинг дунёсида бутун на Алломиш, на Гурўгли яшайди. Топиб олишгани гайриоддий Шрэк-у, аллақандай Анпанман каби махлуқлар. Балки тасаввур чайқалиб кетгани учун бугун китоб ўқишмаётгандир. Ёш авлоднинг, аввало, тасаввурини кутқариш, китобга қайтариш керак. Кейин жамиятимизда «китоб ўқиб нимага ҳам эришиш мумкин?» деган қараш, «пул топиш учунгина ўқилади» қабилдаги тушунча пайдо бўлди. Аслида-чи? Китоб пул топиш учун ўқилмайди. Зеро, қундалик эҳтиёждан ташқари маънавий эҳтиёж ҳам бор. Уни мутолаа орқалигина қондириш мумкин.

4-бет

Шуриқнинг саргузаштлари ҳақидаги филмлар сериясининг сўнггиси бўлмиш ушбу киноасар тасвирга олинган 1973 йилдаёқ кинопрокатларда 60 миллиондан ортиқ томошабин йиға олди. Суратга олиш жараёнида Иван Василевич қиёфасини яратиш учун Юрий Никулин, Георгий Вицин ва Евгений Лебедев сингари машҳур актёрлар «проба»дан ўтказилса-да, аммо бу рол Юрий Яковлев учун ёзилганди. Жорж Милославский қиёфаси ҳам Андрей Миронов, Георгий Юматов ёки Сергей Никоненко сингари актёрларда эмас, балки айнан Леонид Куравлёвда ўзини топади. Филм сюжетлари барчага ёд бўлиб кетган. Шунинг учун киноасар билан боглиқ энг қизиқарли маълумотларгагина тўхталиб ўтаемиз.

12-бет

Фаол ёшлар мактаби

Гулистон давлат университетининг махсус танлов асосида саралаб олинган 65 нафар фаол талабаси 4 январ куни Тошкент вилояти Қибрай туманидаги «Ботаника» санаторийсида «Камолот — келажак таянчи» қишки фаоллар мактабининг машғулотида тўпланишди. 9 январгача давом этадиган ушбу тадбир университет ҳамда таълим ва фан ходимлари касабаси уюшмаси Марказий кенгаши ҳомийлигида ташкил этилди.

Университет маъмурияти, вилоят таълим ва фан ходимлари касабаси уюшмаси кўмитаси ва «Камолот» ЁИХ ҳамкорлигида беш йилдан буён анъанавий тарзда ташкил этиб келинаётган тадбирдан мақсад талабаларнинг қишки таътилини мазмунли ўтказишдан иборат.

Қишки фаоллар мактаби дастурига мувофиқ фан арбоблари, ижодкорлар билан учрашувлар ташкил этиш, уларнинг жамиятдаги ислохотларга муносабатини ўрганиш, етакчи қандай бўлиши кераклигини таҳлил қилиш асосида гуруҳлар ўртасида қизиқарли танловлар ўтказиш кўзда тутилган. Шунингдек, Тошкент шаҳрининг тарихий обидалари, диққатга сазовор жойлари ва қатор ташкилотлар фаолияти билан танишиш ҳам режалаштирилган.

Ҳам ўқиш, ҳам жамоат ишларида фаол, истеъдодли ёшлар фикри тадбирнинг нечоғлик муҳим эканини кўрсатади:

Дилноза Жумаева, филология факултети 2-босқич талабаси:

— Қишки фаоллар мактаби сафларимиздан фаол, жонқуяр сардорлар этишиб чиқишига кўмаклашмоқда. Бу эса бизга рағбат бахш этади.

Шухратжон Ҳасанов, тарих факултети 1-босқич талабаси:

— Тадбир жараёнида яхши дўстлар орттирдим. Тажрибали устоз ва меҳмонларимизнинг маърузалари дунёқараши-мизни бойитмоқда. Уйлайманки, ёшлар ушбу тадбирдан қайт-гач, яна ҳам фаолроқ бўлишади.

Моҳинур Маҳмудова, иқтисодиёт факултети 3-босқич талабаси:

— Қишки фаоллар мактабининг асосий мақсади талабаларнинг етакчилик қобилиятини ошириш, ўқиш ва жамоат ишларида ўз ўрнини топишига кўмаклашишдир. Бу ерда қобилиятимга бўлган ишончим янада ортди. Бу келажакдаги фаолиятимда албатта қўл келади.

Акмал ТОШЕВ,
«Ishonch» мухбири

Ватанимга хизмат қиламан

Интиланганга толе ёр

Болалик даври ўзининг булоқ сувидек тиниқ ва ширин ҳаёлларга лиммо-лимлиги билан фараҳлидир. Орзулар осмон қадар юксак, пурвиқор тоғлардек маҳобатли. Кимдир санъаткор, кимдир учувчи ёки спортчи бўлишни истайди. Ўғил болаларнинг кўпи ҳарбий бўлишни орзу қилади.

Бехзод Фафоров ҳам шундайлардан бири. Ўғлидаги қизиқишни илғаган отаси унинг ҳар томонлама билимли бўлиб улғайишига эътибор қаратди. Айниқса, спорт билан шуғулланиши учун барча шароитни яратиб берди. Ун ёшидан спортнинг

миллий кураш тури билан жиддий шуғуллана бошлаган ўғлон бир қатор нуфузли мусобақаларда ғалаба қозониб, отасининг ишончини оқлади. Жумладан, 2006 йили республика чемпионатининг бронза медали билан тақдирланди. Термиз давлат университети қошидаги академик лицейни имтиёзли диплом билан тамомлаган Бехзод туман мудофаа ишлари бўлимига келиб, армияга бориш истагида эканини билдирди. Белгиланган синовлардан муваффақиятли ўтиб, муддатли ҳарбий хизматга йўл олди.

Катта ўқчи вазифасида хизмат қилган ўғлон ҳамisha фаол бўлишга, ҳарбий низомларга риоя қилиб, зимма-

сидаги вазифани пухта адо этишга интилни. Айниқса, соҳага оид билимларни ўрганишга астойдил бел боғлади. Тиришқоқлиги билан назарга тушган аскар қисм миқёсида ўтказилган турли тадбир ва беллашувларда ҳам кўпчиликлари ибрат бўлди. Шу боис «Ижтимоий-сиёсий тайёргарлик аълочиси» ва «Жанговар тайёргарлик аълочиси» нишонлари билан тақдирланди.

Дарвоқе, лавҳамиз қаҳрамони қисм кўмондонлиги берадиган тавсияномани ҳам қўлга киритган. Бу унинг Ватан ҳимоясини муқаддас бурч деб билганини яна бир бор кўрсатиб турибди.

Жамшид НИЁЗОВ

Кизилтепа туманидаги «Зарафшон тўлқини» фермер хўжалиги раиси Бобур Гофуров отаси билан маслаҳатлашиб, янги йил арафасида ишчилар учун дилбар давра ташкил қилди. Икки-уч кунлик тайёргарликдан сўнг 42 киши кўркам бинода ёзилган тўкин дастурхон атрофида тўпландилар.

Қорбобо барака тилади

Давра тантанавор тусда бошланди. Негадир, иш юритувчи Абдуқаҳор отанинг тинчи йўқолиб, тез-тез соатига қараб оларди. Кўп ўтмай, Қорбобо («Зармитан» қишлоқ фуқаролар йиғини бошланғич касабаси уюшмаси раиси Юнусжон Шарипов) бошчилигидаги бир гуруҳ меҳмонлар «Дамас» машинасида даврага кириб келишди.

Хўжалик иш юритувчиси Абдуқаҳор отанинг шундай кунда фидойи аъзоларга айтадиган гаплари кўп эди. У кишидан кейин сўз навбати Қорбобого берилди. У пахтачилик, ғаллачилик, пиллачиликда туманда юқори ўринлардан бирини эгаллаб келаётган, 74 гектар ер учун масъул бўлган меҳнаткашларни байрам билан табриклаб, янги йилда ҳосилларга қут-барака тилади.

Қорбобо тантаналар чоғида фермер хўжалигининг 2 нафар пиллачиси раангли телевизор, 16 нафар илғор ишчи ва теримчига гилам тўхта қилди. Қолганлар ҳам эътибордан четда қолгани йўқ.

Туман бирлашган АСМ ходимлари касабаси уюшмаси раиси Ақтам Тўйғуновнинг таклифига кўра, деҳқонларнинг ана шундай кўтаринки кайфиятда байрамни кутиб олаётганини кўриб, бизнинг ҳам кўнглимиз яйради.

Мансур АЛОВУДДИНОВ,
«Ishonch» мухбири

Буюк ипак йўли бўйлаб

Юртимизни улкан бунёдкорлик майдонига қиёсловчилар ҳақ. Қурилишлар қиш чилласида ҳам тўхта-маяпти.

Бу манзарани Қорақалпоғистонда ҳам кўриш мумкин. Амударё узра бунёд этилаётган гигант кўприк, ёш оилалар учун янги турар-жойлар, ишлаб чиқариш-бинолари қурилиши...

Айниқса, Буюк Ипак йўли бўйлаб ўтган «А-380», «Ғуздор-Бухоро-Нукус-Қўнғирот-Бейнов» автомагистрални «Баркамол авлод йили»га муносиб тўхта бўлди дейиш мумкин.

Ушбу автомагистрал қурилиши 2003 йилда бошланган эди. Автомобил йўлининг 961-1204 километрлари янгидан қурилиб, Устюрт текислигида замонавий йўл бунёд этилди.

Мамлакатимизни Қозоғистон орқали Россия ва Европа билан боғловчи ушбу автомобил йўли янги юксалишларга, тараққиётга замин бўлиши аниқ.

Муҳаббат ТўРАБОЕВА,
«Ishonch» мухбири

Ёшлар ишли бўлишди

Жиззах шаҳар «Бандликка кўмаклашиш маркази» билан шаҳар прокуратураси ҳамкорлигида ўтказилган «Бўш иш ўринлари ярмаркаси»да 65 та корхона, ташкилот ва муассаса 197 та бўш иш ўрни билан қатнашди.

Тадбирда 164 нафар ишсиз фуқародан 112 нафарига йўлланма берилиб, 78 нафари доимий иш ўрнига эга бўлди. 24 кишига ҳуқуқий маслаҳат берилди.

Шуниси эътиборлики, ишга жойлашганларнинг 43 нафари ўтган ўқув йилида коллежларни битирган ёшлардир.

А. АЗИМОВ

«Жанубгазтаъминот» унитар корхонаси Қашқадарё вилоятининг чекка қишлоқлари аҳолисига суюлтирилган газни узлуксиз етказиб беришга ихтисослаштирилган сервис марказларини ишга туширди.

Янги сервис марказлари

— Қишда одамларнинг табиий газга бўлган эҳтиёжини тўлиқ ҳисобга олган ҳолда иш тутаяпмиз, — дейди корхона бирлашган касабаси уюшмаси ташкилоти раиси Рустам Муродов. — Истеъмолчиларни «зангори олов» билан таъминлашни яхшилаш чоралари кўрилаяпти.

Деҳқонobod туманидаги Қорашина, Чироқчидаги Довтош, Шахрисабздаги Ҳазора, Яккабоғдаги Турон, Қамашидидаги Тўқбой, Миришқордаги Помук, Косондаги Раимсўфи, Ғузордаги Ёрғунчи ва Халқобод қишлоқларида янги сервис марказлари иш бошлади.

Иzzат ҲИҚМАТОВ,
«Ishonch»нинг жамоатчи мухбири

Қишлоқ ҳудудида шаҳарча

Наманган вилояти қишлоқлари ҳудудида шаҳарчалар пайдо бўлмоқда. Тўрақўрғон туманининг Наманган — Тошкент автотрассаси ўтган Сайрам қишлоғида қадимий Ҳриқзор ҳудудида янги шаҳарча учун қулай жой танланди ва қурилиш ишлари бошлаб юборилди. «Қишлоққурилишбанк»нинг им-

тиёзли кредити асосида пишиқ гиштдан қад ростлайдиган бир ва икки қаватли уйлар учун энг мукамал лойиҳалар сараланди. Турар-жойлар шинам ва чиройли кўринишга эга бўлади. Пудратчи ташкилотларнинг ер ўлчовчилари ҳар бир ҳовли тарҳини белгилаб бермоқдалар. Янги шаҳарча учун ажратилган

жойда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Қишлоқ жойларида уй-жой қурилиши кенгайтиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига мувофиқ 50 та уй қурилишига киришилди.

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ,
«Ishonch» мухбири

Эртанги кун кафолати

Сирдарё вилоятида фаолият юритаётган «Milliy Gulliston Tekstil» Ўзбекистон-Британия қўшма корхонаси қалава ишлаб чиқаради ва Белгия, Литва, Австрия, Эрон, Россия каби мамлакатларга экспорт қилади.

Мазкур корхонада юздан зиёд киши, асосан, хотин-қизлар ишлайди.

— Маҳсулот сифатини тобора яхшилашга ҳаракат қилаяпмиз, — дейди қўшма корхона раҳбарининг муовини

Бахтиёр Шоикромов. — Суткасига 6 тонна маҳсулот тайёрлаяпмиз.

Қўшма корхона ҳар ойда 120 минг АҚШ доллари миқдорида маҳсулот ишлаб чиқаради. Бунинг учун британиялик ҳамкорлар томонидан 4 миллион АҚШ доллари миқдорида сармоя киритилган.

Эндиликда иш ўринларини 300 тага етказишга ҳозирлик кўрилмоқда.

Ўз мухбиримиз

► Мусохаба

— Шукурки, мамлакатимиз инкироз синовларидан муваффақиятли ўтмоқда. Юртимизда ҳаёт бир маромда давом этапти. Энг оммавий жамоат ташкилоти бўлмиш касаба уюшмалари фаолиятида бу жараён қандай из қолдирди?

— Авваламбор, Президентимизнинг «Жаҳон молиявий-иқтисодий инкирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари» номли китоби муҳим дастуруламал бўлганлигини таъкидлашни истардим. Шу билан бирга, юз берган инкироз ҳар қандай ислохотни давлат тартибга солиши лозимлигини исботлади. Бозор иқтисодиёти шароитида ҳукумат бош ислохотчи бўлмаса, иқтисодиётда турли салбий оқибатлар келиб чиқиши мумкинлиги ойдинлашди. Кемага тушганнинг жони бир дейдилар. Ўтган йили вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши ҳамда 12 та тармоқ вилоят, 44 та шаҳар, туман кенгашлари, вакилликлари, 22 та бирлашган кўмиталар ҳамда 700 дан зиёд бошлангич ташкилотларда инкирозга қарши чоралар дастури бўйича турли тадбирлар ўтказилди. Тушунтириш ва тарғибот ишлари олиб борилди. Корхона ёки ўқув муассасаларида ташкил

этилган амалий учрашув, давра суҳбатлари ўз самарасини берди.

— Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили Давлат дастурининг бажарилиши юзасидан қандай ишлар амалга оширилди?

— Юртимизда ҳар йилга ўзига хос ном берилиб, Дастурлар тузи-

лотлари бирлашмаси кенгаши томонидан тадбирлар дастури ишлаб чиқилиб, ҳаётга татбиқ этилди. Меҳнат жамоалари, хусусан, қишлоқ жойларда яшовчи кам таъминланган оилаларнинг 7823 нафарига касаба уюшма маблағлари ҳисобидан моддий ёрдам кўрсатилди. Олий ва ўрта махсус

дузги оромгоҳларда 19001 нафар, шундан қишлоқда яшовчи 11066 нафар фарзандларимиз мароқли ҳордиқ чиқаришди. Уларнинг 5735 нафари имтиёзли, 1073 нафари бепул дам олдирилди. Шунингдек, жамоа шартномалари ва тармоқ келишувлари орқали 1103 нафар ишчи-ходим сиҳатгоҳларда саломатликларини тиклашди.

— Маданий-маърифий ва спорт-соғломлаштириш йўналиши ҳам касаба уюшмаларининг муҳим вазифаларидан саналади...

— Албатта. Ўтган йили 14 та туман ва 60 дан ортиқ қишлоқларда маданий-маърифий тадбирлар, жумладан, турли танлов, фотокўргазма, адабий учрашувлар ўтказилди.

Ёш авлодни жисмонан соғлом этиб тарбиялаш йўлида вилоят ЖТСЖ тасарруфидаги БЎСМда айни вақтда спортнинг 9 тури бўйича 508 нафар бола тўғарақларга жалб этилган. Таъкидлаш жоизки, 14 та спорт базасининг 7 таси қишлоқ жойларида бўлиб, етарли мутахассислар билан таъминланган.

Янги йил — янги режалар демак. Шубҳа йўқки, ишларимиз яна ҳам бароридан келади.

Суҳбатдош:
Абдулхай ЮНУСОВ,
«Ishonch» мухбири

САРХИСОБ

Андижон вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши раиси ўринбосари Баҳодир Мирзааҳмедов билан суҳбат

лиши ва эзгу режаларнинг амалга оширилиши негизда битта мақсад ётибди. Бу ҳам бўлса, янада яхшироқ яшаш, улғу мақсадлар сари интилиб, келажак авлодга «озод ва обод» ватан қолдиришдир.

Меҳнаткашларимиз давлатга ғалла, пахта, пилла сотиш режасини биринчилардан бўлиб бажарди. Бу муваффақиятларда касаба уюшма ташкилотларининг ҳам муносиб улуши бор. Замонавий уй-жойлар қурилиши бошланди. Қурилиш материаллари ишлаб чиқарадиган янги корхоналар ишга тушди.

Вилоят касаба уюшма ташки-

таълим муассасаларида таҳсил олаётган кам таъминланган, кўп болали оила фарзандлари бўлган 27 нафар иқтидорли талабага касаба уюшма стипендиялари таъсис этилди. Қишлоқларда яшаб меҳнат қилаётган касаба уюшма аъзолари ва ёшлардан 770 нафари Тошкент, Фарғона ҳамда Марғилон шаҳарларига саёҳат қилишди.

Қишлоқларда яшовчи аъзоларимиздан 743 нафарига турли сиҳатгоҳларга имтиёзли йўлланмалар берилди. Ёзги соғломлаштириш мавсумида 19 та шаҳар ташқарисидоги, 38 та кун-

турли танлов, фотокўргазма, адабий учрашувлар ўтказилди.

Ёш авлодни жисмонан соғлом этиб тарбиялаш йўлида вилоят ЖТСЖ тасарруфидаги БЎСМда айни вақтда спортнинг 9 тури бўйича 508 нафар бола тўғарақларга жалб этилган. Таъкидлаш жоизки, 14 та спорт базасининг 7 таси қишлоқ жойларида бўлиб, етарли мутахассислар билан таъминланган.

Янги йил — янги режалар демак. Шубҳа йўқки, ишларимиз яна ҳам бароридан келади.

Суҳбатдош:
Абдулхай ЮНУСОВ,
«Ishonch» мухбири

Меҳнат муҳофазаси

■ назоратга олинди ■

Жойларда бехатар меҳнат шароитларини яратиш касаба уюшмалари фаолиятида муҳим ўрин тутди. Ёқилги-энергетика, кимё саноати ва геология соҳасида ўтган йили меҳнатни муҳофаза қилувчи вакиллар томонидан 3745 марта меъёрлар бузилгани аниқланди.

ришда бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш, техника, ҳаракат ва ёнғин хавфсизлиги юзасидан 3 та семинар ташкил этилди. Жамоатчи вакиллардан 26 нафари рағбатлантирилди, 15 нафари эса мукофотланди.

Ҳозирги вақтда тармоқ корхоналари ўртасида меҳнат муҳофазаси бўйича «Намунали касаба уюшма кўмитаси» кўрик-танлови давом этмоқда. Аввалги йил якунлари бўйича «Сирдарё ИЭС» ОАЖ касаба уюшма кўмитаси бу кўрик-танловнинг республика босқичида фахрли 3-ўринга муносиб деб топилди ва компьютер техникаси билан тақдирланди.

Сўнги 2 йил давомида «Сирдарёэлектротармоқлари» ОАЖнинг устахонаси, гаражи, автомобилларга ёқилги қуйиш шохобчаси, трансформатор цехи, Фарход ГЭСи иш жойлари ва маиший хоналарининг ҳолати аттестациядан ўтказилди. Аниқланган камчиликларни бартараф этиш бўйича тегишли далолатномалар тузилиб, амалий чоралар кўриш учун маъмуриятга тақдим қилинди ва бажарилиши назоратга олинди.

Пиримқул
ДУСТМАМатов,
«Ishonch» мухбири

Шу ўринда савол туғилади: тармоқ ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг Сирдарё вилояти вакили бахтсиз ҳодисалар олдини олиш мақсадида қандай чоралар кўрмоқда?

Маъмурият ва касаба уюшма кўмиталари ўртасида имзоланган ўзаро келишувлар ва битимлар асосида ишлаб чиқаришда меҳнат муҳофазасини таъминлаш учун 2008 йили 88,7 млн.сўм ажратилган бўлса, ўтган йил 104,4 млн.сўм миқдоридан маблағ сарфланди. Ўрта ҳисобда ҳар бир ишчига 231,6 минг сўмдан тўғри келди.

«Сирдарё ИЭС» ОАЖ, «Гулистон-нефт базаси» унитар корхонаси, «Фарход ГЭС» унитар корхонаси, шунингдек, «Сирдарё ИЭС қурилиш» ташкилотида ишчилар меҳнатини муҳофаза қилиш бўйича маъмурият ва касаба уюшма кўмиталари ўртасида битимлар тузилган.

Бугунга қадар тармоқ касаба уюшмаси ташаббуси билан ишлаб чиқа-

«Учтепа» пахта тозалаш корхонаси жамоасининг бугун кўли-кўлига тегмайди. Ўтган йил якунига кўра 8378 тонна пахта қайта ишланиб, ундан 2601 тонна тола олинган.

Бошланиши чакки эмас

Ишлаб чиқариш бригадалари ўртасида ташкил этилган беллашувда Ҳабиба Мансурова етакчилик қилаётган 1-бригада жамоасининг кўли баланд келяпти.

— 31 нафар ишчи кўли-кўлига бериб меҳнат қилаяпмиз, — дейди у. — Жорий йилнинг дастлабки иш кунини 20 тонна тола ишлаб чиқаришга эришдик. Бунда Вали Анваров, Ҳилола Мансурова сингари тажрибали ишчиларнинг хизмати катта бўлди.

— Ишчи-ходимларга ойлик маошни ўз вақтида бериш — бош ижтимоий ҳимоя. — дейди корхона бошлангич касаба уюшма ташкилоти етакчиси Комилжон Ялғошев. — Жами 244 нафар аъзонинг ҳақ-хуқуқлари мавжуд жамоа шартномасида тўла қафолатланган. Бригадалараро мусобақалар ўтказилиб, ҳар ойда якунлаб бориляпти. I, II, III ўринларга 100, 75, 50 минг сўмлик мукофотлар ташкил этилган бўлиб, моддий рағбат ўз самарасини бермоқда.

Абдуманноп АЗИМОВ,
«Ishonch» мухбири

Йўловчилар мамнун

SamAuto

Элликқалъа туманидаги «Бўстонтранс-сервис» масъулияти чекланган жамиятига қарашли, олти йўналиш бўйлаб ҳаракатланаётган 67 транспорт воситаси аҳолининг узоғини яқин қилаётир.

Суратда: хайдовчи Турсунбой Тўхтаров.
Арслон КАННАЗАРОВ (ЎЗА) олган сурат

Тахририятимиз кундан-кун ёшармоқда. Бунга саҳифаларимизнинг қиёфаси ва руҳининг ўзгараётгани далил. Иккита ходим кўришса бўлди: баҳс бошлади. Мавзу кўлами эса фақат шу миллат ва ватан ҳаётига дахлдор. Ички баҳсларимизнинг шираси ошиб кетганини пайқадикми ёки бу мунозарамиз кўлами кенгайишини хоҳладикми, ҳайтовур «устингиздан бир иш қилиб кўйдик»: сизни баҳсга чақирдик. Фикрлар кесишган сарҳадда сиз билан кўришиб турарканмиз, кўнглимизда яккаш истак ҳукмрон: ҳақиқат баҳсларда ойдинлашсин!

Бугунги баҳсимиз мавзуси — китоб ва китобхонлик.

Қачон

Китобга қайтамиз?

Умид ЯЌУБОВ:

— Бугун китоб ва китобхонлик ҳақида сўз кетаркан, ҳаммамизга маълум ҳақиқатдан юз ўгира олмаймиз: укаларимиз китобдан узоклашиб бормоқда. Хўш, бугун китоб ва китобхон ўртасида қандай куч тўсиқ бўлмоқда? Шулар ҳақида фикр алмашсак...

Жаҳонгир ЮНУСОВ:

— Бола ҳам ниҳол каби қаёққа йўналтирилса, шу томонга кетади. Ҳар қандай яхши ҳодисанинг ҳам моҳиятини очиб бериш учун ундов лозим. Биринчи навбатда, ўқитувчилар томонидан китобхонликка эътибор етарли эмас. Қолаверса, китобхонлик кишиларга баҳо беришдаги мезонлар сафидан чиқиб кетмоқда, ўрнини моддият эгаллаётган. Шу боис тарғиб қилувчиларимиз мазкур муаммага қизиқадиган, ҳақиқатда унинг кераклигини яхши англаб етган бўлишлари керак.

Китобнинг ёш авлод тарбиясида ўрни катта. Китоб тўғрисида яхши-ёмонни ажрата олиш, тасаввурни шакллантириш осон кечадди. Бу каби фойдали жиҳатлар ҳақида кўпчилик ота-оналар ўйлаб кўришса, фарзандларига кўпроқ китоб совға қилишса...

Умид ЯЌУБОВ:

— Эртан билан шаклландан тасаввуримиз реалликка анча яқин эди. Бугунги болаларнинг тасаввурни бутунлай бошқача: аллақандай космик жангларга қизиқишади. Уларнинг дунёсида бугун на Алпомиш, на Гўрўгли яшайди. Топиб олишгани ғайриоддий Шрэк-у, аллақандай Анланман каби махлуқлар. Балки тасаввур чайқалиб кетгани учун бугун китоб ўқишмаётгандир. Ёш авлоднинг, аввало, тасаввурини кутқариш, китобга қайтариш керак. Кейин жамиятимизда «китоб ўқиб нимага ҳам эришиш мумкин?» деган қараш, «пул топиш учунгина ўқилади» қабилдаги тушунча пайдо бўлди. Аслида-чи? Китоб пул топиш учун ўқилмайди. Зеро, кундалик эҳтиёждан ташқари маънавий эҳтиёж ҳам бор. Уни мутолаа орқалигина қондириш мумкин.

Акмал ТОШЕВ:

— Токатсизлик илллати мутолаага ҳам таъсирини ўтказмоқда. Китоб ўқишга киришаётганларни баъзида китобнинг салмоғи, ҳажми чўчитиб қўяди. Демак, тоқатни шакллантиришимиз учун оила ва таълимдаги муҳитни яхшилаш лозим. Китобхонлик юзасидан ўтказилган танловларни такомиллаштириш, шу билан бир қаторда рағбатлантириш устида ҳам жиддий бош қотириш керак.

Дилдора РАҲМОНОВА:

— Бизни «катта қилган» китобларда ўзимиз ва атрофимиздаги ҳаёт тасвирлариди. Балки ҳозирги болалар бутунги китобларда ўзини топа олмайгандир. Бу ўринда адибларнинг ҳам айби борлигини таъкидлаш ўринли...

Умид ЯЌУБОВ:

— Бадий адабиётни ҳеч қачон замон билан чеклаб бўлмайди!..

Дилдора РАҲМОНОВА:

— Тўғри, лекин сўзни ҳис

қила оладиган китобхон ҳам ўз-ўзидан пайдо бўлиб қолмайди. Аввало китоб танлай олиш ва шу китобни мутолаа қилиш орқали тарбия, бадий дидни ўстириш лозим.

Қолаверса, тарғиботга эътибор қаратиш кераклиги таъкидланаяпти. Хўш, ким китобни тарғиб этиши мумкин? Албатта, ўқитувчи деймиз. Ўқитувчи бу вазифани уддалади ҳам дейлик. Аммо китобни ўқишгина эмас, танлай олиш, яъни бадий дид масаласи ҳам бор-ку. Бунда ким ёрдам беради? Кутубхоначи эмасми? У ўқувчиларга тўғри йўналиш бера олиши шарт. Бундай мутахассислар етарлимикин? Мактабларда ихтисоси тўғри келмасанда, кутубхоначи бўлиб ишлаётганларга ҳам шу талабни қўя оламизми? Ёхуд марказий кутубхона ходимларининг китобга тавсия бериш даражасини мақтай оламизми?

Бадий дидни тубанлаштириётган яна бир ҳодиса — китоб бизнеси умумий онгга таҳдид этмоқда. Сийқаси чиққан гаплардан иборат, на янгилик, на фикр бера оладиган нашрлар «ялтирок» сарлавҳа-ю муқоваси билан ўқувчини «сотиб» олмақда. Бадий савияси сусайган ўқувчини ҳақиқий адабиётга, катта адабиётга қайтариш — анча мушкул кечадиган жараён.

Жаҳонгир ЮНУСОВ:

— Китоб ўқиш ҳақида савол берсангиз вақт масаласи рўкоч қилинади. Назаримизда, замон тезлашгандек. Бу умумий кайфиятга айланиб бормоқда. Одамни икки асос тутиб туради: жисм ва руҳ. Жисмни соғ сақлашга эътибор қаратамиз-у, руҳ иккинчи даражага тушиб қолади. Руҳнинг ташналиги, уни ўз вақтида қондириш масаласи жисмниқандан кам эмаслигига одамларни ишонтира олишимиз ва шунга яраша ҳаракат қилишимиз керак. Буни уддаласак, нафақат китобхонликнинг камайиши, балки бошқа маънавий масалаларда ҳам муаммоларга чек қўяди. Бефарқлик эса маънавий озукани бор-йўғи... бизнеснинг бир турига айлантириб қўяди.

Умид ЯЌУБОВ:

— Тўғри. Бугун сариқ нашрларни «эгаллаган», бадий асар бўлолмаган, турли сюжетлар қоришмасидан иборат «эъжод» намуналари одамларнинг бадий адабиётга бўлган эҳтиёжи-

ни қондираётгани аянчли. Бугун фикрлашдан қочиш кўзга ташланмоқда. Бошқача айтганда, фикрга қирон келаяпти. Бугун серпушт куёндай уриб, ҳар йили уч-тўртталаб «роман» эзиб ташлаётганлар бу кемтикни юзага келтирдими ёки уларни шунга мажбур қилаётган ўқувчилар? Фикрдан қочиш кайфияти тўғрисида бадий дид ўтмаслашаяпти. Токи бундай асарчаларга талаб бор экан,

тобнинг яхши ёки ёмонлигини билиб бўлмайди. Мен кўпинча муаллифларга қараб танлайман.

Акмал ТОШЕВ:

— Воқеа ёки сюжетдан кўра фикр бера оладиган китоб муҳимроқ. Руҳий ҳолатни очиб берадиган асарни танлаган бўлардим. Воқеа-ҳодисалар атрофида «югураётган» эмас, балки ижодкор ҳис қилган руҳий ҳолат тасвирланган асарларни танлаш жоиз.

Дилдора РАҲМОНОВА:

— Икки йўл билан китоб танлайман: эҳтиёж ва мажбурият. Кўнгли хоҳлаган, ўқишни истаган мавзудаги китобларимни қидири-иб юраман... Омадли «қидирув»дан сўнг топилган асарларни мазаклиб ўқийман. Мутахассислигим талаби билан илмий асарлар ўқишни бурч деб биламан.

Умид ЯЌУБОВ:

— Мен, худди Назар Эшонкул каби, танлаётган китобимнинг боши, ўртаси ва охиридан уч бет ўқийман. Шу жараёнда тўлиқ тасаввурга эга бўлсам, вақтимни совурмайман. Агар китоб қизиқтира олса, охиригача ўқийман.

Хўш, яна савол: баъзи асарлар бошидаёқ ҳафсалани пир қилади. Сизни китобни ёпиб, бир четга суриб қўйишга нима мажбур этади?

Жаҳонгир ЮНУСОВ:

— Асарни ўқишда беихтиёр орфографияга эътибор бераман. Имловий хатолар кўзга тигдек қадаладиган китобдан, гарчи у қизиқари деб баҳолансанда, муаллифи эътироф этилган бўлсанда, воз кечиб қўя қоламан. Қолаверса, дунёқарашимга тўғри келмайдиган асарни ўқимайман. Чунки бундай асар кайфиятимга салбий таъсир қилади. Китоб ўқишдан мақсад — кўнглини озиклантириш.

Акмал ТОШЕВ:

— Фализ жумлалар кўп учрайдиган китобни ўқимайман.

Дилдора РАҲМОНОВА:

— Китоб бошланишида зериктирса, охирига етгунча сабр қиламан. Чунки шундай асарлар борки, бошида бездириб, кейинроқ қадрдон бўлиб қолади. «Балки кераклик нарсани йўқотаётгандирман» деган ҳадик мени асарнинг охиригача «ушлаб» туради.

Шерзод АБДУСАМАДОВ:

— Баъзида ўзидан зериктирган асарни бир четга сураман-у, ҳафта-ўн кун ўтмай, яна кўлимга оламан.

Умид ЯЌУБОВ:

— Ўзимдан баланд китобни

ўқийман. Агар асарни тез ҳазм қилиб қўйсам, ҳаҳлим чиқади. Демак, мақсадга яқинлашаяпмиз. Китобхонликни тарғиб қилишда нималарга таяниш самаралироқ деб ўйлайсиз?

Дилдора РАҲМОНОВА:

— Авваллари телевидение ва радио орқали бадий асарлар ўқиб бериларди, уларнинг шарҳларига бағишланган кўрсатув-эшиттиришлар тайёрланарди. Ҳозир бу анъана бироз қисқарган шаклда фақатгина санокли радиога сақланиб қолган. Ахир телевизор орқали ҳам китоб «ўқиш» имкони бор-ку. Нега ундан фойдаланмаяпмиз? Бугунги кунда телевидение орқали берилмаётган китобларнинг «анонс»лари эса ҳеч бир жиҳатдан бадий адабиётлар моҳиятини ёритиб беролмаётганини тан олиш керак.

Акмал ТОШЕВ:

— Қизларнинг сепига китоб қўшиб бериш масаласи мазаклиб ўқийман. Ахир олдингизда турган китобга даставвал кўз кўникади, секин-секин варақлай бошлайсиз.

Умид ЯЌУБОВ:

— Масалани аниқлаштиришимиз: китобхонликни ривожлантириш учун бизнинг олдимизда қандай вазифалар турибди?

Шерзод АБДУСАМАДОВ:

— Ўзимиз кўпроқ китоб ўқишимиз керак. Бу жараённи болаларимиз бевосита кузатсин. Фарзандларимизга эртан айтиб берайлик. Яхши асарларни яқинларимизга тавсия қилайлик. Турли учрашув, базмларда икки-уч дақиқа бўлса ҳам китоб ҳақида гаплашайлик. Қачондир фақат китоб ҳақида гаплашадиган кунлар келади.

Жаҳонгир ЮНУСОВ:

— Газетамизда китобхонларга тавсиялар бериш орқали ҳам таъкидланган мақсадни амалга ошириш мумкин.

Акмал ТОШЕВ:

— Муҳими, ўзимиз кўпроқ китоб ўқишимиз, шундан кейингина бошқаларга тавсия қилишимиз керак.

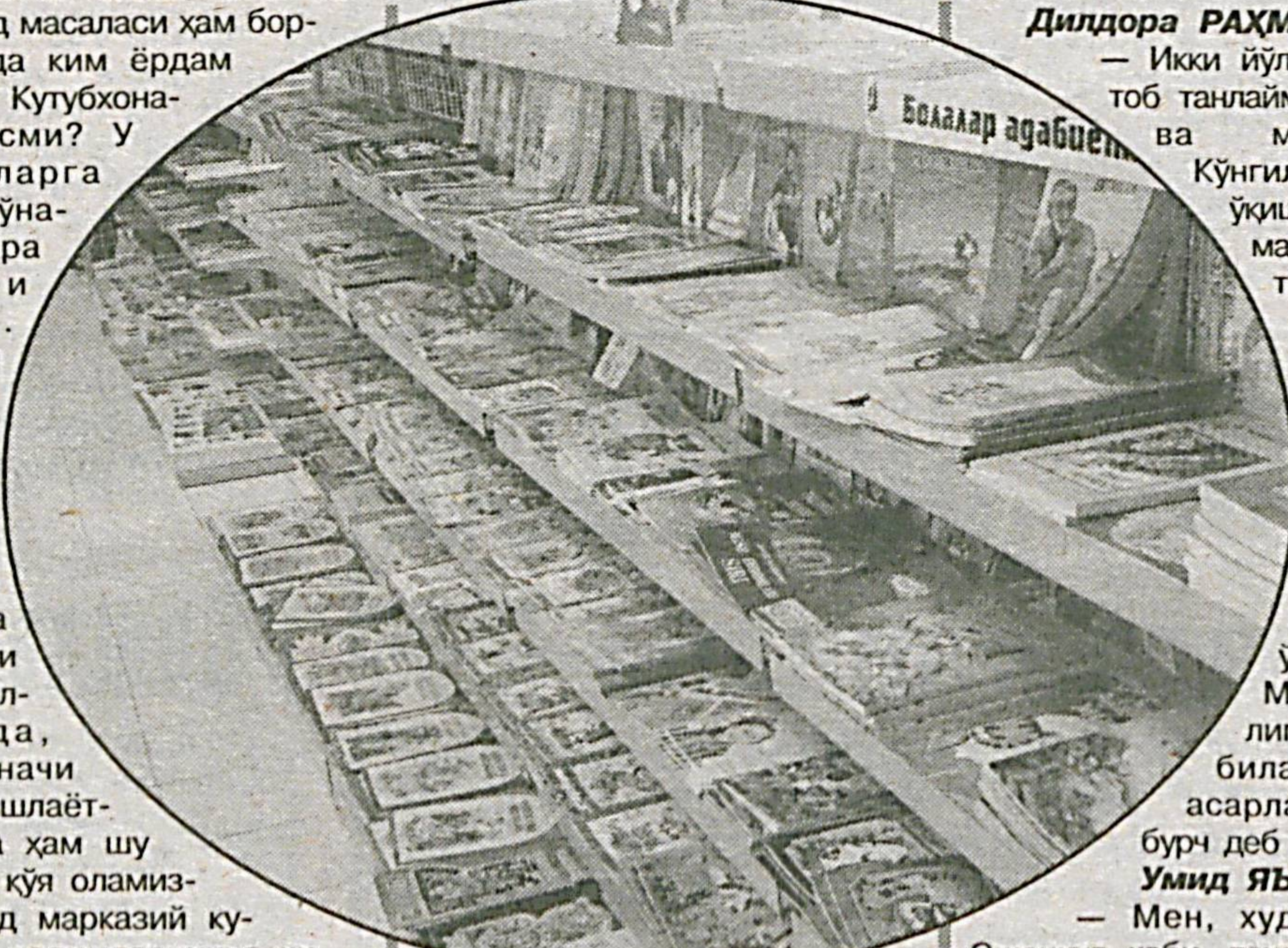
Дилдора РАҲМОНОВА:

— Телефон орқали ҳам китоб ўқитганларни кўрсам, хурсанд бўламан. Демак, китобга қайтаёпмиз. Эҳтимол, уни ота-оналаримиз ўқиган шаклда ўқишмаётгандир, лекин ундан узилганимиз йўқ. Майли, дискда, телефондами ёки бошқа бирор воситадан фойдаланиб бўлсанда, китоб ўқилаяпти-ку. Аслида ҳам шакл эмас моҳият бирламчи. Китобхонлик инсонлик қиёфасини белгилайди. Қолаверса, у орқали ўзимизни намён эта оламиз. Энг муҳими, ўзимизни йўқотиб қўймаймиз.

Давра суҳбатини

«Ishonch» ёшлари

ёзиб олишди

Мухтарам муштарий!
Одамларнинг кўпчилиги хурофот сабабли йўлини йўқотади. Яратгандан сўраши керак бўлган мададни уйдирма ишончлардан сўраш орқали залолат боткоғига ботишади.

Хўш, сеҳр, фол, тилсим, афсун, тумор, назар, мунажжимлар башорати каби тушунчалар хақида тасаввуримиз қандай?

СЕХР

Сеҳр — ислом дини билан ҳеч қандай алоқаси бўлмаган сирли дуо ва ҳаракатлар орқали руҳга таъсир этиб, инсонни исталган кўйга солиши мумкин бўлган яширин қувватлар йиғиндиси.

Сеҳргарлик ислом динидан аввал араблар, римликлар, ҳиндлар ва мисрликлар орасида кенг тарқалган эди. Хусусан, ҳазрати Мусо замонда сеҳргарлик касб даражасида бўлган. Шунингдек, бу ботил амал ҳазрати Сулаймон даврида ҳам тараққий этган эди.

Сеҳр деярли барча қавмларда бўлган.

Қадимий Хитойда сеҳргарликка алоҳида илтифот билан муносабатда бўлишган. Конфуцийдан аввалги даврларда **Ву** жодугари жамиятнинг ижтимоий қатламида расмий ўринда турарди. Сеҳргар келажак ва унга доир воқеаларни айтиш, бахтсизлик келтирувчи жинларни даф қилиш ҳам унинг вазифасига кирарди.

Кўзга кўринмас қувватларни инсоннинг амрига бўйсундириш санъати юнонларда кенг ёйилган бўлиб, сеҳргарлар бу кучларни ўзларига хизмат қилдириш умидида турли илоҳларга мурожаат қилишган. Император Август даврида ҳам сеҳргарликка катта аҳамият берилган.

Яҳудийларда ҳам сеҳрға ишонч кучли эди. Пари ва шайтонларни инсоннинг истакларига маҳкум қилиб, ҳар хил мўъжизасифат нарсалар кўрсатиш тараққий этганди. Улар сеҳр формаларини эски замонлардаги каби асраб, анъаналарни ҳам сақлаб қолишган, аммо жин ва париларни бегона диндаги номлари билан аташарди.

Исломиий ҳудудлардаги сеҳргарлар яҳудий, эрони,

калдониий ва сурьялик сеҳргарлардан таълим олишган. Шунингдек, уларга тилсим, тумор қилиш, жодугарлик, фол кўриш каби хурофотларни ўргатишда юнонлар ҳам жонбозлик кўрсатган. Мусулмонлар жинларнинг борлигига ишонгани учун сеҳрнинг ёйилиши жадал-

Сеҳр, фол, буржж

лашган. Сеҳргарлар эса мана шу нозик нуқтадан устамонлик билан фойдаланган. Шу тариқа мусулмон дунёсига ҳам бидъат ва хурофотлар кириб келган.

Бугун ақл ва мантиқнинг ривожини натижасида сеҳргарликнинг таъсири камайган. Бироқ сеҳрнинг умри поёнига етмади. У инсонларни секин-аста яна ўз таъсирига ола бошлади. Сеҳргарлик ислом динида тақиқланган. Қуръони каримда сеҳргарларнинг тўғри йўлни топа олмаслиги бир неча бор таъкидланган.

Ҳадислардан бирида етти нарсадан сақланиш буюрилган, иккинчи навбатда сеҳр-жоду қилиш санаб ўтилган. Яна бир ҳадисда сеҳргарлик қилган киши кофир бўлиши айtilган. Афсун қилиш, калавага дам уриш, иссиқ-совуқ қилиш ширқдир.

Афсуннинг хаёлий нарсаларни ҳақиқатдай кўрсатиб, инсон руҳиятига таъсир қилиши бор гап. Шу боис йўлдан

адашмаслик учун сеҳргарлардан узоқ туриш лозим.

ТИЛСИМ

Тилсим — яширин кучларнинг табиатдан ҳам кучли бўлишига ишониладиган тушунчадир. Хазина ва шунга ўхшаш яширин нарсаларни топиш, ёпиқ жойларни очиш учун айtilадиган сўзларга ҳам тилсим дейилади (масалан, «сим-сим» каби). Шунингдек, юкумли касалликлардан ҳимояланиш, ёвуз одамлар ва ҳайвонларнинг ёмонлигидан қўрқмаслик учун ҳам тилсим қилинади.

Тилсимдан нажот кутиш тарихи қадим замонларга бориб тақалади. Папируслар ўрганилганда эски Мисрнинг ўзида 75 хил тилсим борлиги маълум бўлди.

Туркий халқларда тилсим ва унга ўхшаш нарсаларнинг тарихи исломдан ҳам аввалги даврга бориб тақалади. Исломдан кейинги даврларда эса Эрон, Месопотамия ва Миср маданияти таъсирида тилсим ва унга бўлган ишонч сақланиб қолган.

Тилсимнинг мўъжиза ва кароматдан мутлақо фарқланиши, Аллоҳнинг амрларига асосланмагани боис ботил ва шайтоний иш экани ислом динида таъкидланади.

ФОЛ

Келажакда содир бўладиган ҳодисалар хақида билиш учун ёхуд йўқотилган ашёларни топиш умидида мурожаат қилинадиган янглиш эътиқод фолдир. Бахт, тақдир ва омадни олдиндан аниқлаш учун сочилган мунчоқ, китобнинг тасодифий очилган саҳифаси ёки бир сатрига, кўйнинг суяги, қаҳва идишининг тагига қараб қилинадиган бу ишлар фолбинлик дейилади.

Жоҳилият даврида араблар сафар, уруш, тижорат, никоҳ каби ҳар қандай ишга киришишдан олдин учта шарча ёки ўқни халтага солишар, уларнинг бирига «Раббинг таққилади», иккинчисига «Рухсат этди» деб ёзилар, учинчисига

ҳеч нарса ёзилмасди. Халтачага солинган ўқлар ёки шарчалардан қайси бири кўлга илинса, унда ёзилган буйруқ бажарилар, ёзувсиз шарча чиқса удум такрорланарди.

Бу даврда қуш учуриш одати ҳам бор эди. Кимдир йўлга отланса қуш учирар, ўнгга учса хайр, чапга учса омадсизлик келтиради деб ҳисоблашарди.

Бу нотўғри тушунча бизда ҳам ёйилган. Кўзмунчоқ, бойўғли сайраши, итнинг улиши, дарахт ва қабртошларга латта-путта боғлаш, шам ёқиш,

ради. Хусусан, туркчада «айн кўз», яъни ёмон, бир қарашда таъсир қилувчи назар маъносида ҳам келади. Араблар ҳам кўз тегишига нисбатан «исботул-айн» ифодасини ишлатишади. Бу сўз бизда «ёмон кўз», «кўз-тегиши» маъноларида ишлатилади.

Назар теккан кишини физик ёки химик лабораторияларда тадқиқ қилиш имконсиз. Хусусан, кўпгина табиб ва шифокорлар назарнинг физикавий таъсирини тан олишмайди. Шунга қарамадан, дунёнинг барча бурчаларида миллионларча инсон назарнинг борлигини тасдиқлайди. Кўз тегишига оид ҳодисалар хақидаги хабарлар тез-тез қулоққа чалиниб туради. Назарнинг нималиги хануз маълум бўлмаса-да, бунинг йўқлигини билдирмайди. Бугунги илмий методларимиз юзага чиқариши мумкин бўлмаган ҳодисаларга метопсихик ёки метопсихология атамаларини қўллади.

Халқ орасида баъзи инсонларнинг сирли куч (назар)га эгалиги айtilади. Бундай одамлар инсон,

ҳайвон ёки бирор жонли мавжудотга тикилиб қараганда ўз-ўзидан касаллик, ҳатто ўлим ҳоллари юз бериши мумкин. Одамлар орасида мовий (кўк) кўзларда назар кучли бўлиши хақида гаплар юради. Бу гап таъсирида кўк кўзли одамларнинг ёмон ниятли, ҳасадгўй бўлишига ишонувчилар ҳам талайгина. Аммо бу гапларнинг ҳеч бир асоси йўқ.

Назарнинг гарбдаги ифодаси психогинезадир. Мақташ, мақтаниш, ортиқча севишиб кетиш, ҳатто ота-онанинг фарзандларини қаттиқ яхши кўриши назарнинг кичик миқдорда тегишига сабаб бўлади. Кўз теккан киши тез-тез эснайди ва сиқилади. Асил назар ҳасаддан келиб чиқади. Кўзларнинг электромагнит тўлқинлар тарқатиш мавзуси бир вақтлар тадқиқ қилинган ва ёйсимон доирали тўлқиннинг бўйи тахминан 8 миллиметрлиги аниқланган. Яъни, бу тўлқин радио тўлқинлари билан инфрақизил тўлқинлар орасидадир. Назар тегиши хақиқат экан, ундан сақланиш йўллари ҳам ўрганишимиз лозим.

ТУМОР

Одатда тумор бирон касалликдан сақланиш ёки шифо топиш мақсадида тақилади. Кўпинча уч қиррали кумуш, тилла (ва шу каби ялтироқ) қолипларга солиниб, бўйинга ёки кўлга тақиб юрилади. Аммо туморнинг ҳам жоиз-ножоизлари бор.

Ислом фикҳи олимлари зарарни кетказувчи нарсаларни учга бўлган.

Биринчиси, очликдан сақланиш учун овқатланиш ёхуд чанқоқни босиш учун сув ичиш каби табиий эҳтиёжлар. Иккинчиси, тиббий даволарнинг жоиз кўрилган турлари. Учунчиси эса ўқиш ёки ёзиш орқали хасталиқдан қутулиш эҳтимоли бўлган оятларни ўқиб дам солишдир. Оят ва дуолар билан даволаш ҳам эҳтимолли ишлар сирасига қиради.

Абдулатиф АБДУЛЛАЕВ
тайёрлади

Сўраган эдингиз...

Саҳифамизнинг бу сонида муштарийларимизнинг маҳкумлар ҳуқуқига оид саволларига жавоб берамиз:

Жазо ўтаётганда пенсия бериладими?

Пенсионер судланса, илгари унга тайинланган ногиронлик пенсияси тўлови бекор қилинадими?

Ботир ЙЎЛДОШЕВ,
Сурхондарё вилояти, Олтинсой тумани

Пенсионерга унинг судланганлиги учун пенсия тўловини тўхтатиш амалдаги қонунларда белгиланмаган. Биргина ҳолатда пенсия тўлови тўхтатилиши кўзда тутилади. Хусусан, «Фуқароларнинг давлат пенсияси тўғрисида»ги қонуннинг 62-моддасида пенсионер озодликдан маҳрум қилинган тақдирда тайинланган пенсияни тўлаш озодликдан маҳрум қилинган давр учун тўхтатиб қўйилиши белгиланган.

Жиноят-ижроия кодексининг 96-моддасида озодликдан маҳрум этилган шахс жазодан озод бўлганидан сўнг давлат пенсия таъминоти ҳуқуқига эга бўлиши эътироф этилган.

Таъкидлаш жоизки, пенсия тўлови бекор қилинмайди. Уни тўлаш тўхтатилади. Тўхтатиб қўйиш доимий эмас, маълум бир муддатни ўз ичига оладиган тақиқлашдир.

Пенсияни тўлаш қандай сабабларга кўра ва қанча муддатга тўхтатилишини кўриб чиқамиз.

Пенсионер озодликдан маҳрум қилинганда пенсия тўлови унинг озодликдан маҳрум қилинган даври учун тўхтатилади.

Жиноят кодексига жазо қўйишлар учун қўйидаги етти жазо тури белгиланган: муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш, ахлоқ тузатиш ишлари, хизмат бўйича чеклаш, қамок, интизомий қисмга жўнатиш, озодликдан маҳрум қилиш ва умрбод озодликдан маҳрум қилиш.

Пенсия тўлови тўхтатилишига асос бўладиган жазо тури, хусусан озодликдан маҳрум қилиш ёки қамок жазоси тайинланганда жазо муддати ўтаб бўлингандан бошлаб, тўхтатилган пенсия тўлови тикланади ва тўлов давом эттирилади.

Шахс судланиб, унга қамок ёки озодликдан маҳрум этишдан бошқа турдаги жазо тайинланган бўлса, унинг судланганлиги ёки жазони ўтаётганлиги пенсия тўловини тўхтатишга асос бўлмайди.

Фикримизча, маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахсга суд қарори билан 3 суткадан 15 суткагача бўлган муддатга маъмурий қамок жазоси қўлланганда ҳам шахс озодликдан маҳрум қилинган ҳисобланади ва бу муддатга пенсия тўлови тўхтатилиши мумкин.

Диний ибодатларга руҳсат берилган

Маҳкумларга ибодат қилиш, диний китоблардан фойдаланиш таъқиқланган деган гаплар юради. Шу тўғрими?

Марзия НОСИРОВА,
Бухоро вилояти, Олот тумани

Қонундан беҳабарлик ҳам кўп мишмишларнинг оммага сингиб кетишига сабаб бўлади. Жиноий-ижроия кодексининг 12-моддаси «Маҳкумларнинг виждон эркинлигини таъминлаш» деб номланган. Бу модда орқали маҳкумларга виждон эркинлиги кафолатланади. Жазо ўтаётган маҳкумлар ҳар қандай динга эътиқод қилишга ёки ҳеч қандай динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эгадир.

Қамок ёки озодликдан маҳрум қилиш тарикасидаги жазони ўтаётган шахслар ҳузурига, уларнинг илтимосига кўра, белгиланган тартибда рўйхатдан ўтган диний бирлашмаларнинг руҳонийлари таклиф этилади. Маҳкумларга диний расм-русумларни адо этишга, ибодат учун керакли нарсалардан ва диний китоблардан фойдаланишга руҳсат берилди.

Диний расм-русумларни адо этиш ихтиёрий бўлиб, бу нарса жазони ижро этувчи муассасанинг ички тартиб-қоидаларини бузмаслиги, шунингдек, бошқа шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини камситмаслиги лозим.

Кўриниб турибдики, мамлакатимизда виждон эркинлиги нафақат эркин инсонларга, маҳкумларга ҳам чекланмаган.

Маҳкумларни бирор динга эътиқод қилишга даъват этиш, мажбурлаш ёки бирор динга эътиқод қилишга тўсқинлик қилиш амалдаги қонунларда белгиланган жавобгарликларни келтириб чиқаради.

Хавфсизликка маъмурият масъул

Озодликдан маҳрум этиш жойларида жазо ўтаётган шахснинг шахсий хавфсизлиги таъминланадими?

Журъат НОРМАТОВ,
Сирдарё вилояти, Мирзаобод тумани

Жиноят-ижроия кодексининг 11-моддасида маҳкумнинг шахсий хавфсизлик ҳуқуқига эга эканлиги алоҳида белгилаб қўйилган.

Қамок жазосига, интизомий қисмга жўнатиш ёки озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахснинг хавфсизлигига таҳдид юзага келган тақдирда, у шахсий хавфсизлигини таъминлаш ҳақида илтимос билан жазони ижро этувчи муассаса ёки органининг ҳар қандай мансабдор шахсига мурожаат этишга ҳақли. Маҳкум мурожаат этган мансабдор шахс дарҳол унинг шахсий хавфсизлигини таъминлаш чораларини кўришга мажбур. Жазони ижро этувчи муассаса ёки орган бошлиғи маҳкумнинг шахсий хавфсизлигига бўлган таҳдидни бартараф этиш юзасидан зарур чораларни кўради.

Маҳкум ўзи беҳабар бўлган ёки хабардор бўлса-да, мурожаат этмаган ҳолларда ҳам, жазони ўташ, тергов ва вақтинча сақлаш изоляторлари муассасаси ходимлари унинг хавфсизлигини таъминлашга масъулдир. Бу чораларни кўрмаганлик ёки кўролмаганлик улар учун амалдаги қонунларда белгиланган интизомий ва жиноий жавобгарликни келтириб чиқаради.

Мажбурий меҳнатга жалб этиш мумкин

Жазони ўтаётган шахс мажбуран ишга жалб қилиниши мумкинми? Уларнинг меҳнат ҳуқуқлари қандай белгиланган?

Хусниддин АБДУЛЛАЕВ, Тошкент вилояти, Ангрен шаҳри

Маҳкумларни меҳнатга жалб этиш Жиноят-ижроия кодексининг 88-моддасида белгилаб қўйилган.

Озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахсларни меҳнатга жалб этишдан асосий мақсад уларда илтимой фойдали фаолият билан шуғулланиш эҳтиёжини шакллантиришдан иборат.

Озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахслар жинси, ёши, соғлиги, меҳнат қобилияти ва иложи борича ихтисосини инобатга олган ҳолда меҳнатга жалб этилади. Маҳкумларнинг меҳнатга оид муносабатлари Меҳнат кодекси билан, Жиноят-ижроия кодексига назарда тутилган истисно ва чеклашлар ҳисобга олинган ҳолда тартибга солинади.

Озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахслар, одатда, шу муассасанинг корхоналарида, айрим ҳолларда эса керакли тарзда кўриқлаш ва батамом ажратиб қўйиш таъминланган тақдирда, бошқа корхоналарда меҳнатга жалб этилади. Маҳкумларнинг хусусий шахслар фойдасига меҳнат қилишига йўл қўйилмайди.

Шуни ҳам билиш керакки, ҳамма маҳкумни ҳам меҳнатга мажбуран жалб этиш тақиқланади. Жумладан, олтимиш ёшдан ошган эркаклар, эллик беш ёшдан ошган аёллар, 1- ва 2-гuruh ногиронлари меҳнатга фақат ўз хоҳишига кўра жалб этилиши мумкин.

Маҳкум аёллар ҳомиладорлик ва туғиш муносабати билан қонун ҳужжатларида белгиланган муддатга ишдан озод қилинади.

Меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларида бажариш тақиқланган ишларда аёл ва вояга етмаган маҳкумлар меҳнатидан фойдаланишга йўл қўйилмайди.

Маҳкумлардан фойдаланиш тақиқланган ишлар ва лавозимлар рўйхати қонун ҳужжатлари билан белгилаб қўйилади.

Маҳкумлар топширилган ишни ҳалол, виждонан бажаришлари, меҳнат ва технология интизомига, меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича талабларга риоя этишлари шарт. Уларнинг меҳнатга оид ва бошқа низоларни ҳал этиш мақсадида ишни тўхтатиб қўйиши тақиқланади.

Озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахслар учун

меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган иш вақтининг энг кўп нормасига риоя этган ҳолда, одатда олти кунлик иш ҳафтаси белгиланади.

Маҳкумлар иш вақти режимини жазони ижро этиш муассасаси маъмурияти ишлаб чиқариш хусусиятига қараб белгилайди.

Маҳкумларни иш вақтидан ташқари ишларга, дам олиш ва байрам (ишланмайдиган) кунларида ишга жалб этишга ишлаб чиқариш зарурати бўлган тақдирда меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган иш вақтидан ташқари ишларнинг энг кўп муддатига риоя этган ҳолда йўл қўйилади. Бироқ бу тартиб вояга етмаган шахслар, шунингдек 1- ва 2-гuruh ногиронларига жорий этилмайди.

Ҳомиладор аёллар, шунингдек, жазони ижро этиш муассасаси қошидаги болалар уйларида боласи бор аёллар иш вақтидан ташқари ишларга, дам олиш ва байрам кунларида ишга ёки иш вақти жамлаб ҳисобга олинмаган режимда ишлашга ўзларининг розилигисиз жалб этилиши мумкин эмас.

Шунингдек, бу тоифа аёллар ўзларининг розилиги ва тегишли тиббий хулоса олинмай туриб туғи ишларга жалб этилиши мумкин эмас.

Маҳкумларнинг иш вақтидан ташқари, дам олиш ва байрам кунларидаги иши учун икки хисса ҳақ тўланади.

Озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган, меҳнатга жалб этилган маҳкумларга ҳар ҳафтада камидан бир дам олиш куни берилди. Улар байрам кунлари ишдан озод қилинади.

Озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахсларга ҳар йилги меҳнат таътили берилмайди.

Меҳнат таътили бериш тартиби жазони манзил-колонияларда ўтаётганларга татбиқ этилади.

Манзил-колониялардаги маҳкумлар муддати ўн беш иш кунидан иборат ҳақ тўланадиган ҳар йилги меҳнат таътиliga чиқиш ҳуқуқига эга. Таътил манзил-колония доирасидан четта чиқиш ҳуқуқи билан берилди. Маҳкум жазони ижро этиш колониясининг интизомий бўлинимаси турар-жойларида сақланган вақт ҳақ тўланадиган ҳар йилги меҳнат

таътили бериш учун зарур муддатга қўшиб ҳисобланмайди.

Озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахслар меҳнатга меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳақ тўланади.

Меҳнат нормаларини ва вазифаларини бажарган маҳкумлар меҳнатига тўланадиган ойлик ҳақ белгиланган энг кам иш ҳақидан кам бўлиши мумкин эмас.

Барча чегирмалардан қатъи назар, маҳкумлар шахсий ҳисоб-варағига уларга ёзилган иш ҳақининг камида йигирма беш фоизи, олтимиш ёшдан ошган эркакларнинг, эллик беш ёшдан ошган аёлларнинг, 1- ва 2-гuruh ногиронларининг, ҳомиладор аёлларнинг ҳамда жазони ижро этиш муассасаси қошидаги болалар уйида боласи бор аёлларнинг, шунингдек, манзил-колониялар ва тарбия колонияларидаги маҳкумларнинг ҳисобварағига эса камида эллик фоизи ўтказиб қўйилади.

Маҳкумлар жазони ижро этиш муассасаларини ва уларга туташ ҳудудларни ободонлаштириш, шунингдек, маданий-маънавий шароитни яхшилаш ишларигагина меҳнат ҳақи тўламай жалб этилиши мумкин.

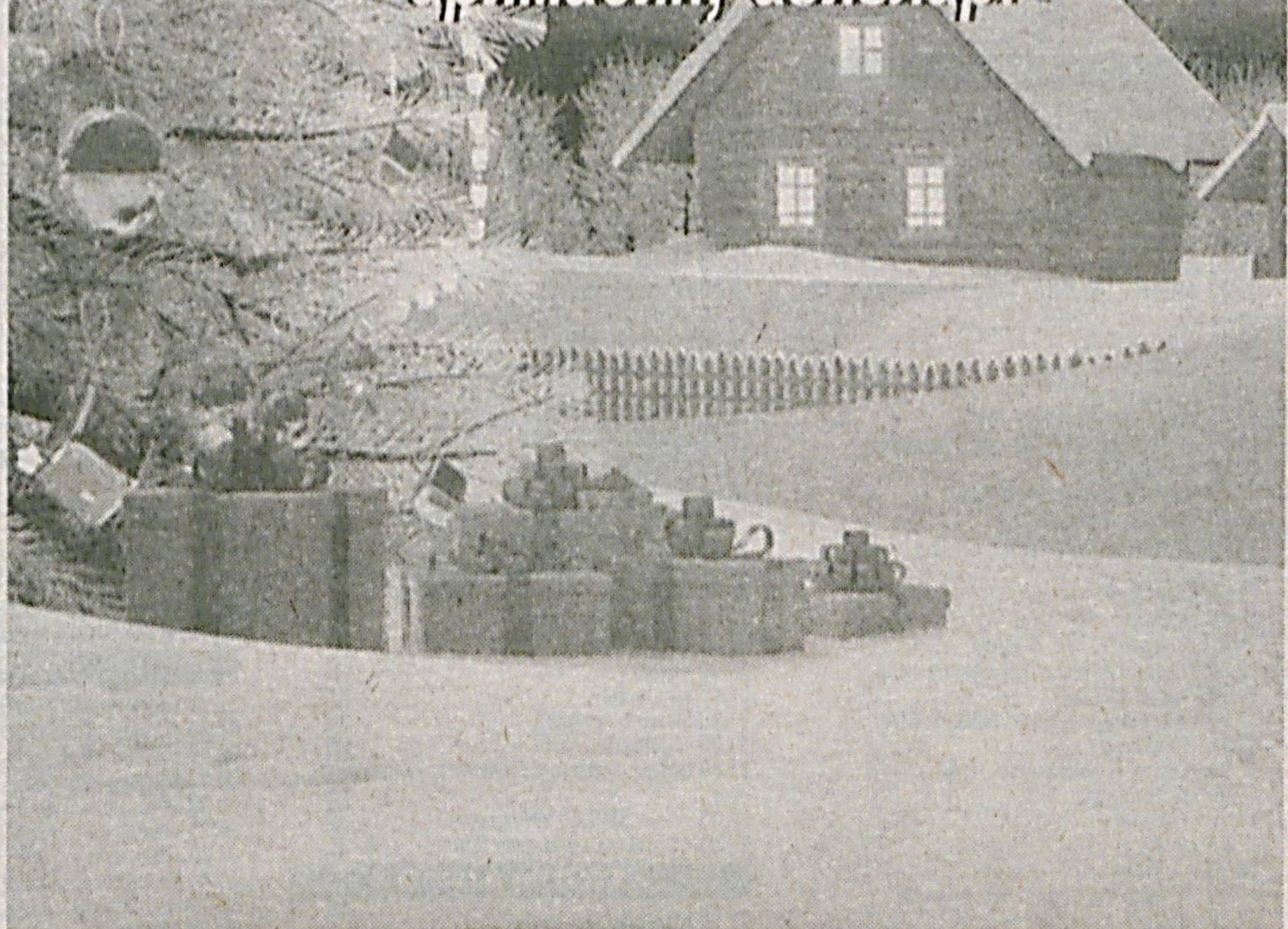
Улар меҳнат ҳақи тўланмайдиган ишга, одатда, навбатма-навбат, ишдан ташқари вақтда, ҳафтасига кўпи билан икки соатга жалб этилади.

Ҳуқуқ ва халқаро ҳаёт бўлими

Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси

Бунёдкор Ўзбекистон халқини
Янги — 2010 йил билан
муборакбод элади.
Мамлакатимиз ер ости
бойликларини излаб топиш ва
уларни қайта ишлаб
истеъмолчиларга етказишда,
юрт иқтисодийини
мустаҳкамлашда муносиб
ҳисса қўшаётган
ишчи-ҳодимларга куч қайрат,
бахт саодат, узоқ умр, фаровон
ҳаёт тилайди.
Қалбингиздан эзгулик,
чеҳрангиздан табассум
аримасин, азизлар!

Душанба

Хурматли телетомошабинлар! Профилактика муносабати билан. 11 январь куни «O'zbekiston» телерадиоканали...

Сешанба

05.55 Кўрсатувлар дастури. 06.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 07.00 «Иклим»...

Душанба

14.55 Кўрсатувлар тартиби. 15.00 «Пойтахт» 15.10 «Анонс»...

Сешанба

07.25 Кўрсатувлар тартиби. 07.30 «Салом, Тошкент!» 08.30 Бизнес-«Пойтахт»...

14.15 ТВ - анонс. 14.20 «Ойдин ҳаёт». Ток-шоу. 15.05 «Олам ва одам» дастури...

Чоршанба

05.55 Кўрсатувлар дастури. 06.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 07.00 «Иклим»...

O'zbekiston

18.05 «Олтин мерос». 18.15 Миллий сериал: «Сардор». 18.50 ТВ - анонс...

Пайшанба

05.55 Кўрсатувлар дастури. 06.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 07.00 «Иклим»...

20.45 «Ватанимни куйлайман». 21.00 «Ахборот». 21.35 ТВ - анонс...

Жума

05.55 Кўрсатувлар дастури. 06.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 07.00 «Иклим»...

Якшанба

05.55 Кўрсатувлар дастури. 06.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 07.00 «Иклим»...

08.00 «Ахборот». 08.35 ТВ - анонс. «Болалар сайёраси»: 08.40 «Қизалоқ ва тулчица»...

Якшанба

05.55 Кўрсатувлар дастури. 06.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 07.00 «Иклим»...

TOSHKENT

08.30 Бизнес-«Пойтахт». 08.35 Мумтоз наволар. 08.40 «Скарлет». Т/с 7-қисм...

Жумпа

07.25 Кўрсатувлар тартиби. 07.30 «Салом, Тошкент!» 08.30 Бизнес-«Пойтахт»...

10.40 «Анонс». 10.45 «Экономическое ревю». /рус/. 10.55 «Мисс Марпл»...

Шанба

07.25 Кўрсатувлар тартиби. 07.30 «Салом, Тошкент!» 08.30 Бизнес-«Пойтахт»...

Шанба

07.25 Кўрсатувлар тартиби. 07.30 «Салом, Тошкент!» 08.30 Бизнес-«Пойтахт»...

17.30 «Карвонсарой». 17.40 «Хуқуқшунос маслаҳати». 17.45 «Афиша»...

Якшанба

07.25 Кўрсатувлар тартиби. 07.30 «Салом, Тошкент!» 08.30 Бизнес-«Пойтахт»...

Душанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

таълим». 16.50 «Китоб – офтоб». 17.00 «Йул-йўлакay». Б/ф. 2-қисм.

YOSHLAR

21.00 «Ватан ҳимоячилари». 21.05 «Шерюрак». Т/с. 21.55 «Юрт посбонлари».

Пайшанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

07.30 «Давринг боласи». 07.40 «Мультипанорама». 08.00 Миллий сериал: «Чорраҳадаги уй».

07.30 «Давринг боласи». 07.40 «Мультипанорама». 08.00 Миллий сериал: «Чорраҳадаги уй».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

11.20 «Yoshlar-FM». 11.50 «Табассум қил!» 12.00 «Севги стратегияси». Т/с.

11.20 «Yoshlar-FM». 11.50 «Табассум қил!» 12.00 «Севги стратегияси». Т/с.

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Чоршанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Чоршанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Шанба

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

Жума

06.55 Дастурнинг очилиши. 07.00 «Салом, ёшлар!» 07.30 «Давринг боласи».

SPORT

7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +». 9.30 «Чемпионлик орузси». Сериал.

Жума

7.00 «Хабарлар». 7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +».

Шанба

7.00 «Хабарлар». 7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +».

Жума

7.00 «Хабарлар». 7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +».

Шанба

7.00 «Хабарлар». 7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +».

SPORT

1/8 финал. Бразилия – Уругвай. 18.00 «Болалар майдончаси».

Шанба

8.00 «Хабарлар». 8.25 «Бодрое утро». 9.45 «Соғлом оила».

Жума

7.00 «Хабарлар». 7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +».

Шанба

7.00 «Хабарлар». 7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +».

Жума

7.00 «Хабарлар». 7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +».

SPORT

22.45 Теннис. WTA турнири. Сидней. 23.45 Ралли. Дакар.

Шанба

8.00 «Хабарлар». 8.25 «Бодрое утро». 9.45 «Соғлом оила».

Жума

7.00 «Хабарлар». 7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +».

Шанба

7.00 «Хабарлар». 7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +».

Жума

7.00 «Хабарлар». 7.25 «Бодрое утро». 8.45 «Малахов +».

Душанба

07.00 Узбек навалари 08.00 Сериал «Жассига ухшаши йук»

Сешанба

07.00 Узбек навалари 07.30 Prime time (рус)

Чоршанба

07.00 Узбек навалари 08.00 Сериал «Жассига ухшаши йук»

TV-MARKAZ

14.20 Prime time (рус) 14.30 «Кинокурьер»

Пайшанба

07.00 Узбек навалари 07.30 Prime time (рус)

Жума

07.00 Узбек навалари 08.00 Сериал «Жассига ухшаши йук»

TV-MARKAZ

14.20 Prime time (рус) 14.30 «Кинокурьер»

Шанба

07.00 Узбек навалари 07.30 Prime time (рус)

Жума

07.00 Узбек навалари 08.00 Сериал «Жассига ухшаши йук»

Рассом хандаси

Рассом: Хусан СОДИҚОВ

«Муборакнефтгаз»

унитар шўъба корхонаси маъмурияти
ва касаба уюшма қўмитаси

Эркин, обод ва фаровон
ҳаёт қуриш

йўлидан бораётган

юртдошларимизни

Янги йил байрами

билан қутлайди.

«Баркамол авлод йили»да

барча ватандошларимиз

хонадонларига

файзу барака,

оила аъзоларига

сиҳат-саломатлик,

узоқ умр, ишларига

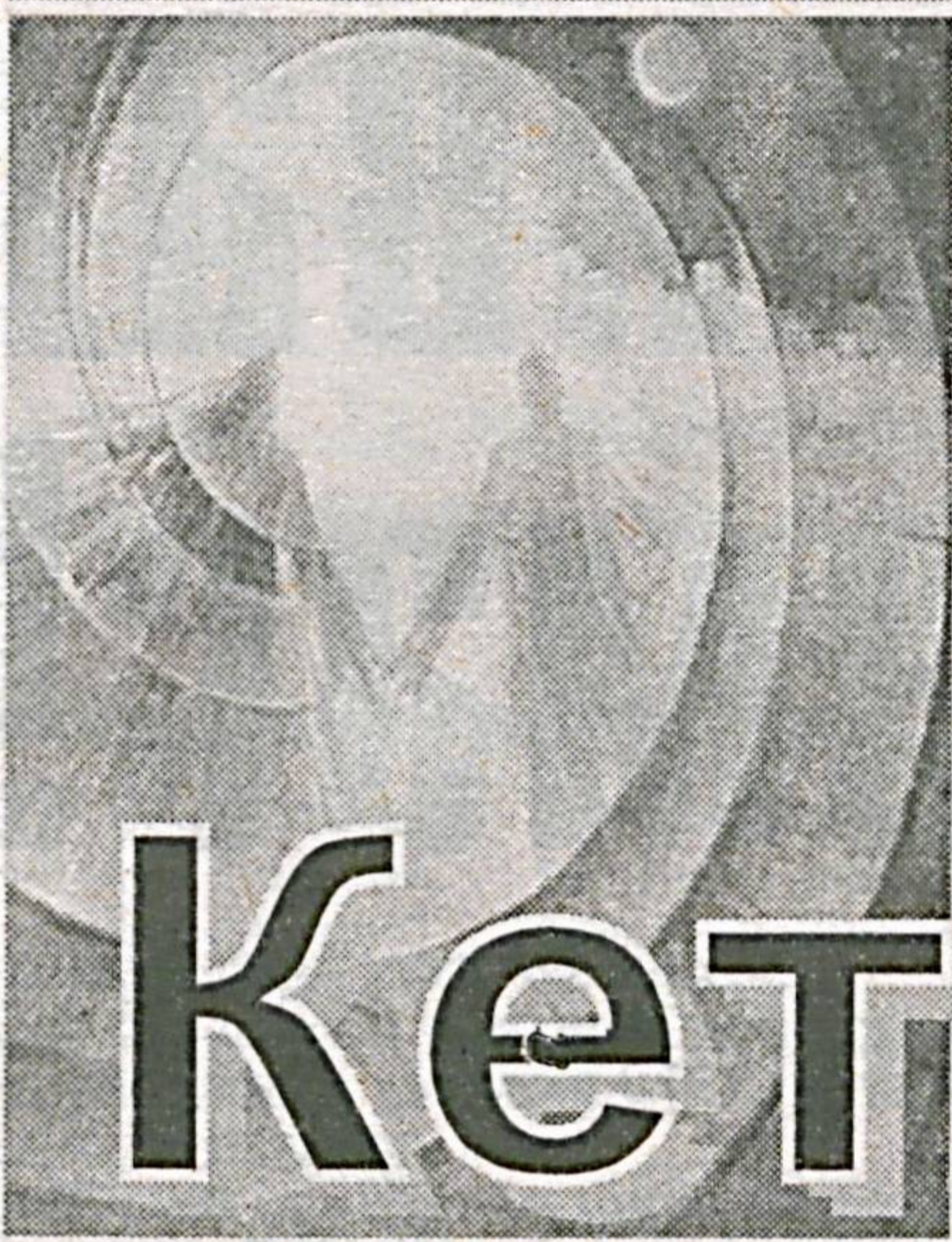
муваффақиятлар тилайди.

Ҳар биримизга бахт-саодат
ҳамиша ёр бўлсин!

Гузаликнинг парчаси бўлмиш капалак бир неча соат яшайди холос. Қонинидаги чексизлик, вақт ва макон тушунчаларига нисбатан олиб қаралганда, инсон умри ҳам у қадар узок эмас. Капалак умричалик ҳаётида лаҳзани ушлаб олганлар, лаҳзада яшай олганлар, уни бой бермаганлар бахтлидирлар. Бу бахтни ҳамма ҳам ҳис қилавермайди. Фақатгина вақтнинг қадрига етганлардан бошқа...

Кетаётган

БАЪЗОН

Кутиш азобми?

Ишга бориб-келишим учун ҳар куни камида икки соат вақт сарфлайман. Уша куни ҳам бекатда турардим. «Олти-ю ўн бешдаги автобусга улгурарканман», — ўйлаб кўяман йўлга тикилганча. Бироқ нимагадир автобус узо-о-оқ куттирди. Олти яримда йўлга тушдик. Бир бекат юргач, автобус тўхтаб, кўпроқ йўловчи тўпланишини кута бошлади. Одамлар уф-уфлаб кўяр, лекин ҳайдовчига бир оғиз ҳам танбех беришмасди. Балки уйга қайтар маҳалда ҳеч ким кўнглини сиёҳ қилишни истамагандир?! Мана шундай тўхташу кутишлар билан бир соатлик йўлни икки баравар кўп вақт сарфлаб босиб ўтдик...

Эртасига бўлган воқеа бунисидан ҳам ошиб тушди. Зарурат юзасидан бир ташкилот раҳбарининг қабулида бўлишга тўғри келди. Навбат кутиб турганларнинг ниҳояси кўринмасди. «Нега одам бунчалик кўп?», — дея сўрайман кутувчиларнинг биридан. «Раҳбар ҳокимликка йиғилишга кетибди, шунинг учун». Қирққа яқин одам биргина имзоси керак бўлганлиги учун раҳбарни уч соатча кутиб турдик. Уйлаб қоламан:

«Нега бировларнинг вақтига ачинмас эканмиз? Кутиб турганларнинг қанчасидир ишли, ёш болали бўлса керак? Биргина навбат кутиш учун яна неча киши меңдек ишонасидан рухсат сўради экан? Та-саввур қилинг, шунақа раҳбарларнинг қабули учун ҳар куни бир ходим уч соатини беҳуда сарфласа, 20-30 кишилик жамоада бир ойда икки-уч иш куни йўққа чиқиб қолади-ку!».

Ишим битар-битмас, устозим билан ваъдалашганим боис шошилиб йўлга тушдим. Мет-ро эшиги тағида мунгайибгина мени кутиб турган устозимдан узр сўраб, вазиятни тушунтира кетдим. У киши эса самимийлик билан «ҳечқиси йўқ, бунақаси ҳам бўлиб туради», — деб кўйди. Ҳа, «бунақа»лар кўп бўлиб туради. Кутишлар занжири... Лекин қачонгача? Нега ҳар сонияси ўлчовли вақтни беҳуда сарфлашимиз керак?

Салгина эътироз билдирсак, «ўрнимга ўзингизни кўйиб кўринг, менгаям осонмас» дейишади. Балки бу гапда жон бордир. Автобуснинг юришини кутиб турган 50-60 йўловчидан биттасининг ўрнида ҳайдовчи, навбат кутаётганлар билан бирга ўша раҳбар бир соатгина кутса... Кўпгина муаммолар ечим топармиди?

Вақти келиб мурожаат этув-

чининг вақтини «ўғирлаганлик», «бефойда сарфланишига сабабчи бўлганлик» учун ҳам қонунларимизда моддий ва маънавий жавобгарлик белгиланар?! Наҳотки, бир-биримизнинг вақтимизни ўғирламаслигимиз учун ҳам давлат, қонун аралашуви зарур бўлса?!

Кутганимизда вақтнинг имиллаб ўтишини ҳис қиламиз, кераксиз амалларга сарфланганда эса шамолдек елади. Ҳа, баъзан ўзимиз, баъзан биров-

эса вақт ҳақида фикрлашда давом этамиз.

Дунё тан олган, жаҳоннинг нуфузли университетларида маъруза ўқиб келадиган фан докторидан ёш бўлишига қарамай, эришаётган муваффақиятлари сирини сўраганимизда, «Вақтни тўғри тақсимлаш» деб жавоб берганди. Унинг жавобидан яна мулоҳазага берилман: экран олдида умрини ўтказмаган аждодларимиз кўпроқ бахтлимиди ёки тарақ-

ларимизни сарфлаймиз. Бу айни ҳақиқат: ҳеч ким пулларини ўзгаларга бирор таъмасиз улашмайди. Лекин ҳар бир одам вақти ва ҳаётини атрофидагиларга улашиши мумкин. Биз шу қадар исроф қиладиган, уволдан иккиланмайдиган, аслида, унга нисбатан хасисроқ бўлсак, шунчалар фойдали ва мақтовга муносиб бўлган бошқа ҳеч нарса йўқ. Бу гапларнинг исботини кечани кунимиздан, атрофимиздан ва эртаимиздан қидирайлик. Наф чиқишига ишончим комил.

«Ўтган кун ҳақидаги мен уни қандай ўтказдим, нималар қилдим-у, нималарга улгуролмадим деган саволларга жавоб топилмагунча кўзларинг уйқуга кетмасин», — деганди файласуф Пифагор. Унинг пандига амал қилсак, узок вақтгача кўзларимиз уйқуни кўрмаса керак. Бу бедорлик орқасидан топганимиз эса ҳаловат аталар балки.

Яхши кўринг, қадрига етинг

«Сиз ўғрисиз!». Шу гапни юзингизга тикилиб туриб айтсам, жаҳлингиз чиқиши табиий. Эътироз билдиришга шошилманг, фикримнинг давомини ҳам эшитинг: «Мен ҳам» (таассуф, кўнглингиз хотиржам тортиб қолгандекми?!).

Минг афсуски, бу гапни иккиланмай айтиш мумкин. Ахир бирортамик ҳеч кимнинг вақтини ўғирламаганман дея олашимиз?

«Сиз уволдан кўрқмайсиз, исрофдан қочмайсиз!.. Мен ҳам...». Менимча, яна ҳақ кўринаман. Гапим ҳақ бўлиб чиқмаслигини истардим. Чунки истагим бутунлай бошқача: вақтни яхши кўришингиз, қадрига етишингиз, лаҳзаларни умрбоқий амалларда қолдиришингиз.

Рекламаларда айтилганидек, «вақт тўхта»тиш мумкин бўлганда эди... Бунинг эса умуман иложи йўқ.

Дилдора РАҲМОНОВА,
«Ishonch» муҳбири

лар сабаб умримизнинг ганимат лаҳзаларини ана шу елга совураётгандекмиз.

Дақиқанинг қадрига етмаган, соатини тежамайди

Бугунги кунда вақтни сарфлаш учун воситалар, сабаблар исталганча топилади. Бу фикрни эшитган захоти кимнингдир хаёлига телевизор келса, бошқа одам компьютер ҳақида ўйлаши мумкин.

Теледастурлар ҳам шу қадар мукамал тузилганки, бир сериал тугамасдан, иккинчиси бошланади. Ҳатто айрим замондошларимиз сериалларни хаётининг бир қисмига айлантириб улгурган. Ярим тунга қадар телевизор қаршисидан жилмаслик, ҳол-аҳвол сўрашибок сериал ҳақида гаплашиш... Бу манзараларни ҳар куни кузатамиз. Мен бундайларга эмас, увол бўлаётган вақтга ачинаман, холос. Узи телевизор олдида жиллолмайдиган ота-онанинг фарзандига бу борада қилган насиҳати кўрсатаётган «ибрати» олдида ҳеч нарса эмас. Бунинг ордидан эса тарбия, орият каби тушунчаларни ҳам бой бермоқдамиз. Бу бошқа масала, биз

қиётнинг барча сарҳадларини эгаллашга уринаётган бугунги авлодми? Вақт аталмиш мўъжизанинг қадрини ким кўпроқ англаган экан?

Ҳозир кўпчиликнинг шахсий компютери бор. Бу ихтиронинг кашф этилиши вақтни исроф қилишининг олдини олди, шу билан бирга... Ундаги ўйинлар, кераксиз томошалар ҳам эътиборимиздан четда қолмайди. Болаларнинг аксарияти компютерни ўйин анжومي сифатида танимоқда. Баъзида муқасидан кетишади, ҳатто катталар «мияга бир дам бериш» учун ўйинга юзланишади. Бу ёмонмасдир, лекин айрим пайтларда мияни дам олишдан «чалғитиб», ишлаб турилса, зиён етказмас. Яна дейишадики, бир дақиқа вақтнинг қадрига етмаган одам бир соат вақтини ҳам тежамайди.

Хасисроқ бўлганимизда...

Бирор танишимиз дабдурустдан «қарз бериб тур» деса, қайтарармикан дея ўйланиб қоламиз. Бироқ ўша одам «фалон ерда ярим соатгина кутиб туринг» ёки «бир гаплашайлик...» деса, иккиланмай соат-

Таълим ва фан ходимлари касабда уюшмаси

Фарғона вилоят кенгаши

Баркамол авлод йили билан барфа юрдошларимиз қаторида соҳа ходимларини самимий қутлайди. Янги йилда элимизнинг дастурхони бундан-да тўқин бўлсин! Ўсиб келаётган ёш авлодни ҳар томонлама комил инсон қилиб тарбиялаш йўлида фидокорлик кўрсатаётганлар доимо соғ-саломат бўлишсин!

Шундай кинофилмлар борки, уларни такрор-такрор томоша қилсангиз ҳам асло зерикмайсиз. Ўз даврининг буюк режиссёри Леонид Гайдаининг аксарият киноасарлари томошабоплиги, энг муҳими, орадан 30 йилдан ортиқроқ вақт ўтса ҳам эскирмаганлиги билан хайратомузидир. Шундай филмлардан бири, шубҳасиз, «Иван Василевич ўз касбини ўзгартиради» кинокомедияси ҳисобланади.

Энг кўп қалам ҳақини Леонид Гайдай олади: 7948 сўм. Юрий Яковлев 4350 сўм, Леонид Курравлёв 2312 сўм гонорар олишган бўлса, милиция лейтенанти ролини ижро этган Анатолий Подшиваловга энг кам қалам ҳақи тегади: 139 сўм.

Шоҳона зиёфат саҳнаси суратга олинган вақтда кимдир столда «Боржом» ароғи бутилкасини қолдиради. Тасвирга олиш жараёнининг ярмида уни сезиб қолишади ва... бутун бошли саҳна янғидан суратга туширилади.

Бунша шоҳона қабулда Милославскийдан ўсмоқчилаб сўрайди: «Менга яна бир нарса шубҳали кўриняпти: Шпакнинг магнитофони, анови элчининг медальони...». Ҳолбуки у филм бошидаги бир кадрда Милославскийдан «Сиз Шпакнинг уйига магнитофон билан келганмидингиз?» деб сўраган ва бу савол жавобсиз қолганди.

Жорж Милославский шоҳона зиёфатда «Marlboro» сигарети қутисини қўлга тутиб, «Вдруг как в сказке, скрипнула дверь» сатри билан бошланувчи кўшиқни куйлайди. Аммо бу «махфий реклама» учун «Phillip Morris» компанияси сариқ чақа ҳам тўламаган. Ваҳоланки, Шпакнинг уйдаги саҳнада ҳам ўша сабил қолгур «Marlboro» яхқол кўринганди.

Жорж Милославский Шпакка телефон қилиб, аёл овозида гапирадиган саҳнада Наталя Кустинская овоз берган. Бу кичик дубляж эвазига эса актриса 168 сўм гонорар олган.

Аскарлар Бунша ва Милославскийларга камондан ўқ уздилар. Ҳолбуки Грозний даврида пилта милтиқ ихтиро қилинган эди.

Филмда милиционер Иван Василевичдан таваллуд санасини сўраганида у «Милодий минг беш юз ўттиз учинчи йил» деб жавоб беради. Ваҳоланки Иван Грозний 1530 йилнинг 25 августида дунёга келган.

Траливали эмас!..»

Шуриқнинг саргузаштлари ҳақидаги филмлар сериясининг сўнггиси бўлмиш ушбу киноасар тасвирга олинган 1973 йилдаёқ кинопрокатларда 60 миллиондан ортиқ томошабин йиға олди. Суратга олиш жараёнида Иван Василевич қиёфасини яратиш учун Юрий Никулин, Георгий Вицин ва Евгений Лебедев сингари машҳур актёрлар «проба»дан ўтказилса-да, аммо бу рол Юрий Яковлев учун ёзилганди. Жорж Милославский қиёфаси ҳам Андрей Миронов, Георгий Юматов ёки Сергей Никоненко сингари актёрларда эмас, балки айнан Леонид Курравлёвда ўзини топади. Филм сюжетлари барчага ёд бўлиб кетган. Шунинг учун киноасар билан боғлиқ энг қизиқарли маълумотларгагина тўхталиб ўтамиз.

Шоҳнинг тановул қилиш маросимида Иван Василевич Милославскийдан «Бу зиёфатнинг чиқимини ким тўлайди?» деб сўраганида, княз «Ҳар ҳолда биз эмас» деб жавоб беради. Сценарийда эса жавоб ўзгачароқ бўлган: «Халқ, отагинам, халқ».

Иван Василевич швед элчисига «Гитлер капут» дейди. Бу ибора овоз бериш жараёнида ижод қилинган, холос. Тасвирга олиш жараёнида эса шоҳ «Тинчлик, дўстлик» деган эди.

Яна шоҳона зиёфат ҳақида. Стол безатишга бюджет маблағи етмайди. Шунда Гайдай ўз вақтида анқонинг уруғи бўлган осётр балиғи ва бошқа тансиқ таомларни ўз ҳисобидан харид қилади. Шоҳона зиёфат 200 сўмга тушган.

Шоҳ «лифт қамали»дан халос бўлгач («Иймон-ишончининг хосияти шул эрур»), уч бармоқ билан чўқинади. Ваҳоланки, 1653 йилгача православлар иккита бармоқ билан чўқинишган.

Филмдаги «С любовью встетиться» кўшигини София Ротару, «Вдруг, как в сказке, скрипнула дверь»ни Валерий Золотухин, «Маруся» («Кап-кап»)ни эса Борис Кузнецов ва Лев Полосин ижро этишган.

Милославский Буншага «Трубки жойига қўй» дегач, гўшак ўз-ўзидан учиб бориб телефон аппаратида қўнади. Зийрак томошабингина бу кадрдаги қора ипнинг беминнат хизматини англайди, холос.

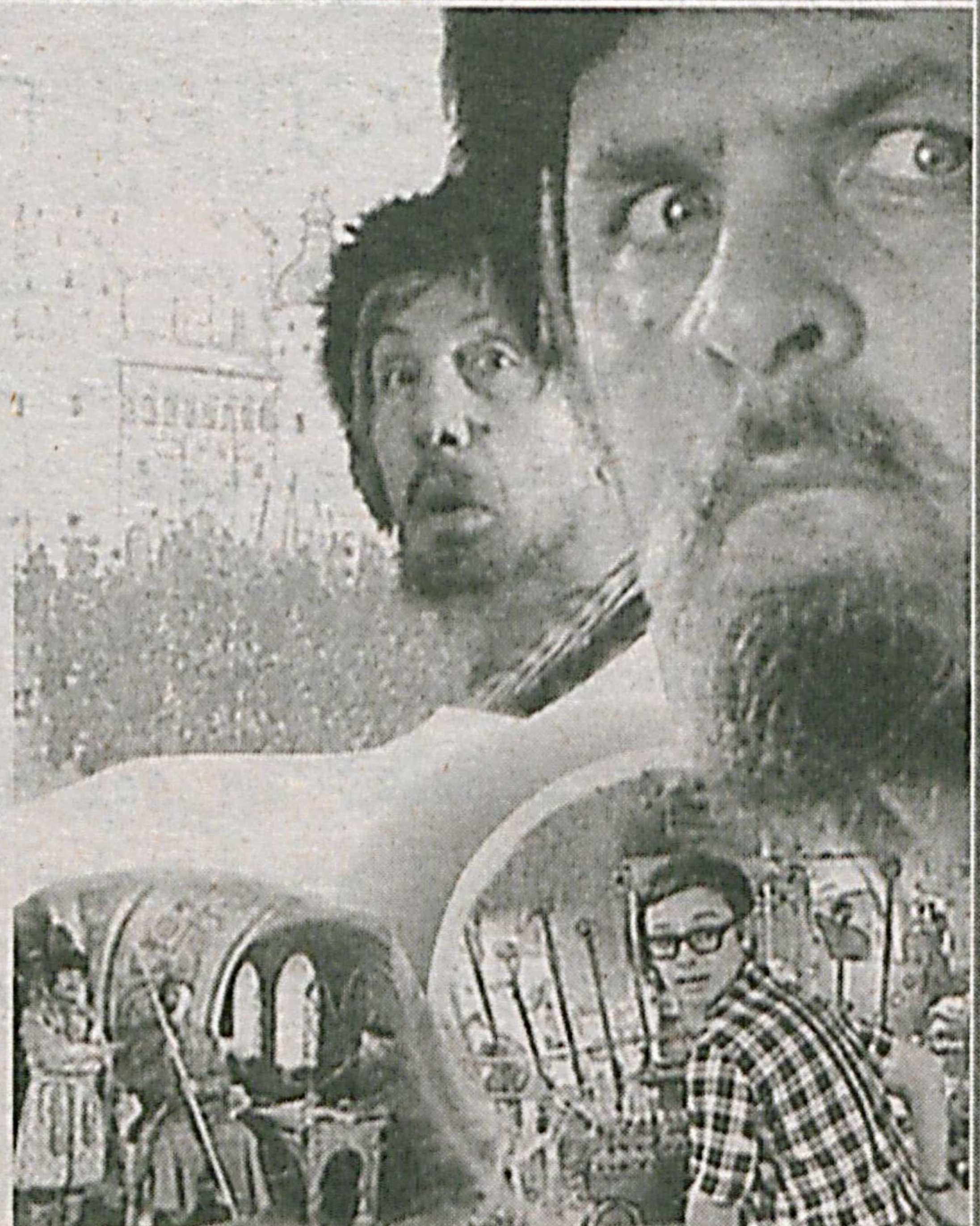
Шоҳона зиёфатдаги «бақлажон икриси» XVII асрдагина Эрондан Россияга келтирилган. Демак, ўша ноёб икра Грозний даврида фақат кабакчи икриси ҳисобланган.

Асарнинг энг дилтортар лавҳалари

— Эй, биродари азиз, нега менга бунча тикилиб қолдингиз. Мен сизга томошақовоқ эмасман-ку!
— Мени бир нарса шубҳалантираяпти: устингиздаги қимматбаҳо замшкуртка худди Шпакникига ўхшайди.
— Йўғ-е... Куртка-я? Нима бутун бошли Москвада фақат Шпак кияр эканми замшкурткани?
***
— Аввал ўзинг бир култум ичиб бер.
— Нимага?
— Ичиб бер.
— И-е, мени захарламоқчи деб ўйлаяпсизми? Кадрли Иван Василевич, бизда бунақа гап йўқ. Бизнинг замонамизда арокдан кўра қилқидан захарланиш осонроқ.
***
— Княз бўлсанг, шоҳ қошонасига қаердан келиб қолдинг? Олампадох, айтинг, ким ўзи бу?

— Анови... Антон Шпакнинг дўсти...
***
— Сен кимникисан?
— Маъзур тутасиз-у, ўртоқ артист, «кимники?» деганингизни қандай тушунмоқ керак?
— «Кимнинг қаролисан?» деб сўраяпман.
— Кечирасиз, гапларингизга тушунмаяпман.
— Ҳафтафаҳм, пайтавакулоқ, қарол!...
***
— Бойвуччанинг бошини сен айлантириб юрибсанми?
— Ҳа... Йўғ-е, анови...
— Нималар деяпсан ўзингдан-ўзинг... Бетавфик, овсар... Турқинга бир қарасанг-чи, сўтак?
***
— Бойвуччани севасанми?
— Ўлай агар... севаман.
— Ох, бойвучча, бойвучча... Соҳибжамол, қоши-кўзи по-

пукдек, лаблари эса гунчадек... Бундан ортиқ сенга яна нима керак, ит?
— Ҳеч нарса... Ҳеч нарса...
— Унда уйлан, галварс, княз изн беради...
***
— Эй, ким бор, официант, маликага буйрак келтир.
***
— Кечирасиз, исми-шарифлари нимаиди?
— Марфа Василевна...
— Эҳ, Марфуша, гам-гуссага не ҳожат?
***
— Мана, сизлар шоҳ-шоҳ дейсизлар. Ҳаммангиз, Марфа Василевна, шоҳларга маза деб ўйлайсиз. Бўлмаган гап. Гийбатчиларнинг гийбати бу. Барча меҳнаткашлар ҳафтасига икки кун дам олишади. Биз эса сурункасига ишлаймиз. Иш кунимиз катъий белгиланган эмас.

Шекспир трагедияларидан бирида доришуносдан захар сотиб олаётган Гамлет унга олтин тутқазаетиб: «Аслида сен эмас, мен сенга захарни сотаяпман!», — деганди. Ҳа, металлнинг шоҳи саналган олтиннинг бизга маълум уч минг йиллик тарихи — қонли уруш, хиёнат, ер юзидан йўқ бўлиб кетган маданият, юртлар ва элатлар тарихи ҳамдир.

Менделеевнинг даврий жадвалидан жой олган бу металл кимёвий хоссалари билан алоҳида ажралиб туради. У юмшоқ бўлганидан қадимги одамлар меҳнат куроли сифатида фойдалана олишмаган. Юмшоқлиги, ялтироқлиги ва зангламаслиги боис уни турли идиш, безак ва ҳайкалчалар ясаш учунгина ишлашган. Кам учраганлиги туфайлигина қимматли бўлган. Ундан кўра мис, қалайи, темир ва кўрғошин қадимий одамлар учун қадрироқ эди. Улардан кундалик ҳаётга асқотадиган меҳнат ва ов қуроллари ясашган. Олтин асл қимматини инсон тараққиёти юксалиши билан топа бошлади.

Унинг зичлиги жуда юқори. Бир тонна олтиннинг ҳажми ҳар томони 37,32 см. келадиган кубга тенг. Олтин жуда «суяксиз» металл бўлиб, мошдек бўлагини одам сочидан ингичка уч километрлик сим даражасида чўзиш мумкин. Агар уни болғалаб, қоғоздан ҳам юпқароқ ҳолга келтирилса, бир квадрат метр жойни эгаллай олади.

Одамлар Куёшни олтиндан иборат бўлса керак деб тасаввур қилишганининг акси ўлароқ, куёшда олтин деярли учрамайди. Бу борада Ер, гарчи олтин сийрак учраса-да, ундан анча бой! Ернинг барча «олтин бойлиги» бир ерга тўпланса (океан суви таркибидагиларни ҳам қўшиб) энг катта стадионни тўлдириши мумкин. Шунинг учун олтин ҳали кўп замонлар қадрини сақлаб қола олади. Сунъий олмослар яратиш саноат асосида ташкил этилганига қарамай, сунъий олтин олишнинг иложи бўлмаяпти. Қадимги алхимикларнинг тошни олтинга айлантириш орзуси орзулигича қолмоқда... Айтишларича, галактимизда фақат олтиндан иборат, катталиги автомобилдан тортиб ёнғоқча бўлган астероидлар ҳам учраб турар эмиш. Аммо олтиндан иборат бўлсаям улар билан очик фазода тўқнашиб қолишдан худонинг ўзи асрасин.

Ерда энг катта олтин бўлаклари кўп бўлмаса-да учраб туради. 1869 йили Австралияда энг катта — 71 килолик олтин бўлаги топилган ва унга «Азиз меҳмон» деб ном беришган. Унгача энг катта — 36 килолик бўлакни 1842 йили Урол тоғидан топишган эди.

Олтиндан қуйилган энг оғир ҳайкаллар мажмуасини Оссурия қиролчаси Семирамида фармони билан

Рея илоҳаси учун қуйишган. Илоҳа ва унинг кўриқчи шерларининг оғирлиги 250 тонна соф олтиндан иборат бўлган. Олтинурданинг пойтахти бўлмиш Сарой-Ботуда Ботухоннинг амри ила икки аргумоқнинг асл катталиқдаги олтин ҳайкали қуйилган. Ботухондан сўнг тахтга чиққан Мамайхон даврида бу аргумоқлар ном-нишонсиз йўқолган.

Колумбнинг Американи кашф этиши олтин тарихидаги энг қонли саҳифалардан биридир. Ҳинду қабилалари учун фақат безакликдан бошқасига ярамаганидан тоғ-тоғ бўлиб ётган олтин уларнинг бошига катта кулфат ёғдирди. Европалик испан босқинчилари бунча бойликка дуч келишгач,

осонгина тортиб олиш учун маҳаллий инкларнинг сардори бўлган Атауталпани асирга олишади ва уни соғ-саломат қайтариб бериш учун кўп миқдорда олтин талаб қилишади. 11 минг лама-туяга ортилган олтинни қабул қилиб олган босқинчилар номардлик қилиб, инклар подшосини ўлдиришади. Вакилларни эса асир олиб, фақат олтиндан қурилган афсонавий шаҳарни топиб бериш шартини қўйишади. Асир элчилар бу талабга ҳам рози бўлиб, босқинчиларнинг бир гуруҳини Анд тоғлари ичига эргаштириб кетганча, ном-нишонсиз йўқ бўлишади...

Бугунги кунда энг катта олтин захираси АҚШга тегишли (8000 тонна атрофида). Кейинги ўринларда

Халқаро валюта фонди ва Германия туради. Ҳиндистон эса олтин тақинчоқлар борасида ер юзидан биринчи. Уларда қиз-жувонлар «тирик омборхона» ҳисобланади. Оила қуришгач, пулига улар учун тилла тақинчоқлар олиб қўяверишади. Бошдан-оёқ тилла тақиб юрган қиз-жувонларга қараб оиланинг бюджет қанчаллигини билиб олса бўлади.

Олтин билан боғлиқ заргарлик касби азалдан хавфли ҳисобланади.

Олтин бор жойда албатта алдов, қинғир ишлар мавжудлиги сабабли подшоҳликларда қатл қиллари ўғри ёки бошқа жиноятчи топилмай қолганида заргарлардан бирортасини қатл майдонида олиб кетаверишган. Бечора заргар катта тўлов эвазига жонини сақлаб қолган ёки кундага бошини қўйишга мажбур бўлган. Ҳар икки ҳолдаям фойдали: ё ҳазина тўлади, ё оммага текин томоша!..

Заргарларнинг бундай қинғир ишлари сиғимни аниқлаш қонунининг кашф этилишига сабаб бўлгани-чи?! Сиракуза шаҳар-давлати шоҳи тож ясашга ажратилган олтиннинг барчаси ишлатилганми ё заргар ундан ўмариб қолган-қолмаганини текширишни Архимедга топширади. Архимеднинг боши қотиб, ўзига келиб олиш учун сув тўлдирилган ваннада дам олмоқчи бўлганида ортиқча сув идишдан тошиб кетади. У «Эврика-а-а!» («Топдим!») дея хитоб қилганча тайёр тож ва унга ишлатилганча олтинни сувли идишга солади ва қўли эгри заргар қанча тиллани ўмариб қолганини исботлаб беради.

...Ҳа, олтиннинг тарихи ана шундай қонли излар билан тўла. Олтин юкланган карвонларни талаш, кемаларга ҳужум қилиш ёки шунчаки тўфонларда чўккан кемалар... Америкадан олтин юкланган кемаларнинг қанча-қанчаси Европага етмасидан Атлантика океанига чўкиб кетмаган дейсиз. Ҳозир ҳам Қариб денгизи қаърида юзлаб олтин юкланган кемаларнинг устихонларини кум босиб ётибди. Мексика қўлтиғида уларнинг сони етмиштагача боради. Бермуд ва

Багам ороллари атрофида олтимиштагача ана шундай кема чўкиб кетган. Бу жойлар ғоятда чуқурлигидан «олтин изловчилар»га ҳадеганда омад кулиб боқиши гумон...

Олтин юмшоқ металлгидан ташқари, «юқувчан». Шу билан бирга, у жуда секинлик билан бўлса-да, чангга айланади. Олтин тангалар вақт ўтиши билан юпқалашиб, асл қадрини йўқотади. Олтин куббалар доим ярқираб туришининг ҳам сабаби шунда. Оддийгина шамол ҳам олтинни жилвалантириб, чангини учуриб кета олади. Унинг бундай хоссасини биладиган баъзи эринмаган одамлар заргарлик расталарида бир парча духоба билан сотиб олмаса ҳам тилла тақинчоқларни артиб-кўриб юришади. Кечки пайт уйига бориб, ўша духоба парчасини куйдириб, кулини махсус идишда йиғади. Натижада бирор ойда битта тақин-

чоққа етадиган тилла йиғилиб қолади.

Бундан юз йил аввал ана шундай эринмайдиган киши жойини топиб, банкда тилла тангаларни санаб, қийматига кўра қутиларга жойлаш ишига ўтади. Ҳар куни ўзи билан белбоғдек келадиган, газлама билан ишга келиб, уни стол устига тўшаган ва кечгача иши билан овора бўлган. Кечки пайт уйга қайтгач, газламани товада ёқиб, кулини ювгач, мошдеккина тилла ёмбига эга бўлган. Энди буни бир йилга кўпайтирсангиз...

Худди шу пайтларда Филадельфиялик бир корчалон эски черковнинг бузилиши лозим бўлган бир пулга қиммат гумбазини 3000 долларга сотиб олади. Черковнинг ёнида зарбхона бўлиб, узоқ йиллар у ерда олтин тангалар қуйилган, чангга айланган олтин зарраларини эса шамол мана шу гумбазгача етказиб турган экан. Эски гумбазнинг бўёқларини қирдириб олиб куйдирган, корчалон саккиз кило олтинга эга бўлган.

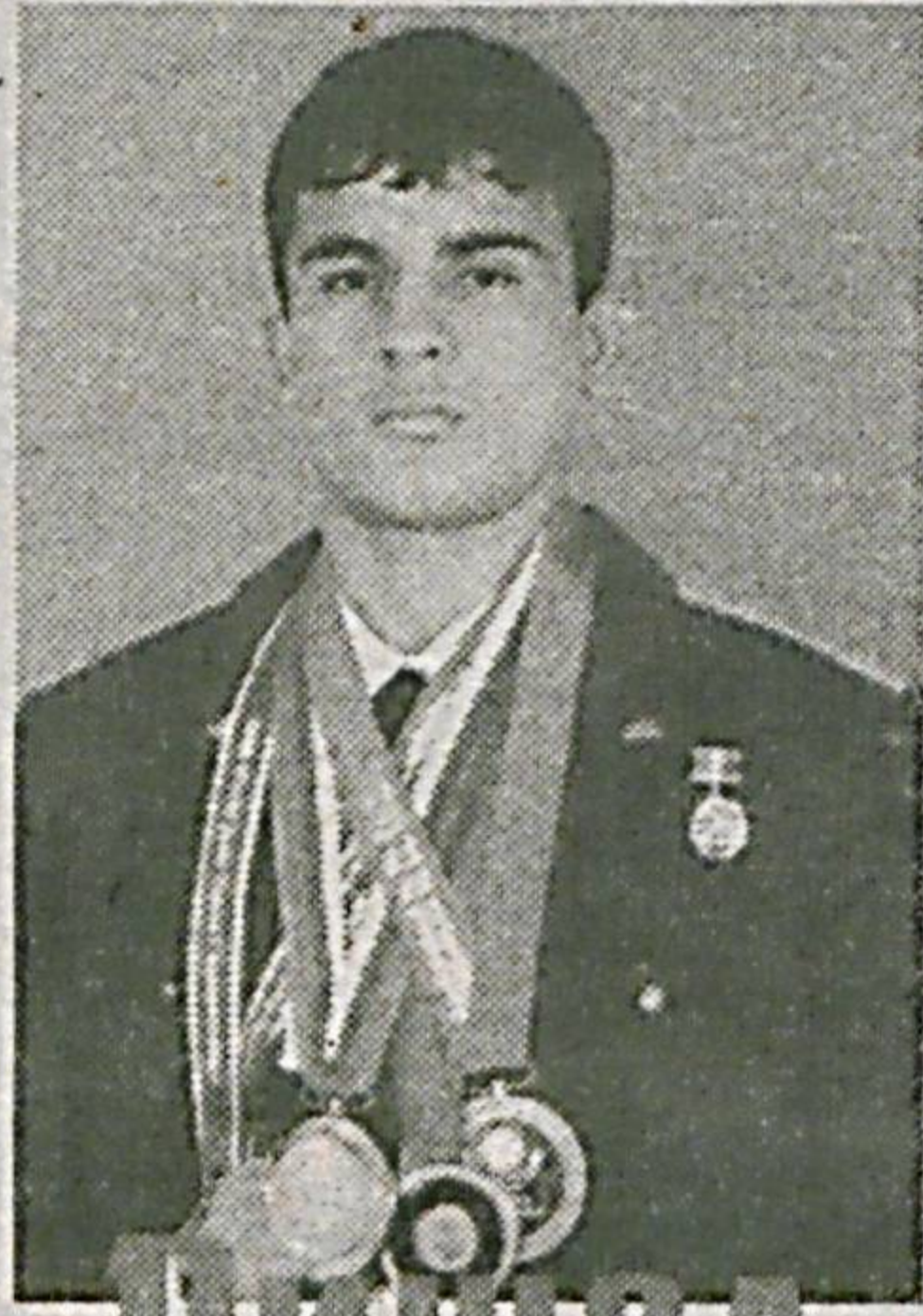
Паустовскийнинг ҳикояларидан бирида заргарнинг фарроши ҳақида ҳикоя қилинади. Кекса фаррош заргар ишлайдиган стол усти ва остидаги чанглари ташлаб юбормай, рўмолчасига тукканча уйига олиб кетади. Шу тариқа ёнғоқдек олтин қуймасига эга бўлган фаррош чол ундан атиргул-тўғноғич ясашиб, етим бир қизнинг тўйига совға қилади!..

...Ҳа, гап олтинда эмас, одамларнинг унга ва бир-бирларига бўлган муносабатида!

Оллоёр БЕГАЛИЕВ
тайёрлади

14 январ — Ватан ҳимоячилари куни

Ришод Собиров кучли ўнликда

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган спортчи лейтенант Ришод Собировни танимайдиган одам кам. У дзюдо бўйича халқаро тошфадаги спорт устаси. Халқаро дзюдо федерациясининг 2009 йил якунларига кўра, рейтинг таснифида 392 очко билан олтинчи ўринни эгаллаб турибди.

У 1986 йилда Бухоро вилоятининг Жондор туманида таваллуд топди. 11 ёшидан мураббий Рустам Тўраев кўл остида дзюдо билан шуғуллана бошлади. Бугунги кунда у халқаро мусобақаларга малакали мураббийлар Фуркат Солиев ва Борис Григорев кўл остида тайёрланапти.

Р. Собиров халқаро майдондаги биринчи муваффақиятига 2006 йили эришди. У Хитой Тайпейида ўтказилган ўсмирлар ўртасидаги Осиё биринчилигида голиб чиққан эди. Орадан бир йил ўтгач, ёш спортчи катталар ўртасидаги Осиё чемпионатида кумуш медални кўлга киритди. Уша йили ўтказилган ҳарбий хизматчилар ўртасидаги IV Умумармия ўйинларида эса бронза медалга сазовор бўлди.

2008 йил Ришод Собиров учун янада омадли келди. Ўзбекистон биринчилигида голиб чиқиб, олимпия медалларини бажарди ва терма жамоа сафига кўшилди. XXIX ёзги Олимпиада ўйинларида у 60 кг. вазнда учинчи ўринни эгаллаб, терма жамоамиз ҳисобига илк бронза медалини келтирганини спортсеварлар унутганича йўқ. Вақилимиз Олимпиада ўйинларида Марокаш, Чехия, Эрон, Канада, Франция полвонларини мағлуб этди.

Унинг ўтган йилги натижалари ҳам ёмон бўлмади. Дастлаб Германияда «Катта шлем» туркумига кирувчи халқаро мусобақанинг навбатдаги босқичида голиб чиқди. Сўнг Осиё чемпионатида бронза медалини кўлга киритди. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, 60 кг. да осийлик полвонлар дунё миқёсида кучли саналади. Зеро, Пекин Олимпиада-сида ҳам айнан осийликлар голиб чиққан, аниқроғи, ҳамюртимиздан устун келган корейлик Мин Хо Цой олимпия чемпиони бўлганди. Шунга қарамай дзюдочимиз Халқаро дзюдо федерациясининг 2009 йил август ойи рейтингидан биринчи поғонагача кўтарилди.

Расул ЖУМАЕВ,
майор

Маҳорат кўриги

Ўзбекистон мудофасига кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилотининг Хоразм вилояти кенгаши қошидаги техник ва амалий спорт турлари марказида югуриш, пневматик куролдан ўқ отиш ва автомобилни фигурали бошқариш бўйича вилоят биринчилиги мусобақалари ўтказилди.

Ёшларнинг жисмоний тайёргарлигини синовдан ўтказиш, техник ва амалий спорт турларига қизиқишини ошириш мақсадида ташкил этилган тадбирда барча шартларни муваффақиятли бажарган Хазорасп автомобил мактаби вакили Мурод Беғиев биринчи поғонани банд этди. Кейинги ўринларни урганлик Руслан Отабоев ва гурланлик Қиличбой Худойназаров эгаллади.

Теннис

Оқгулнинг янги йилдаги илк ғалабаси

Австралиянинг Брисбен шаҳрида дунёнинг энг кучли теннисчилари иштирокида ташкил этилган Хотин-қизлар теннис уюшмаси (WTA) мусобақалари тақвимидаги нуфузли халқаро турнирда мамлакатимиз шарафини муносиб ҳимоя қилаётган Оқгул Омонмуродова жорий йилдаги илк

ғалабасини кўлга киритди.

Жуфтлик беллашувларида Хитой Тайпейи вакиласи Юнг Ян Чан билан ҳамкорликда учинчи рақамли дуетни ташкил этган Оқгул италиялик Сара Эррани ҳамда чехиялик Ивета Бенесовага қарши қортга чиқди. Муросасиз кечган баҳсда рақибларидан ҳар жиҳат-

дан устунлигини исботлаган О. Омонмуродова ва Ю. Чан 2:6, 6:3, 12:10 натижа билан зафар кучди.

Мазкур жуфтлик ярим финалга чиқиш учун россиялик Анастасия Павлюченкова ҳамда қўшни Қозоғистон вакиласи Галина Воскобоевга қарши қортга чиқади.

Ирисметов ва Ривалдо тўпурақлар сафида

Халқаро футбол тарихи ва статистикаси федерацияси (IFFHS) жаҳоннинг энг илғор футболчилари номини эълон қилди. Рўйхатга дунё мамлакатлари миллий чемпионатлари олий лигасида ўйнаётган ва 2009 йилнинг 31 декабрига қадар рақиблар дарвозасига икки юздан зиёд тўп киритган 24 нафар чарм тўп устаси киритилган.

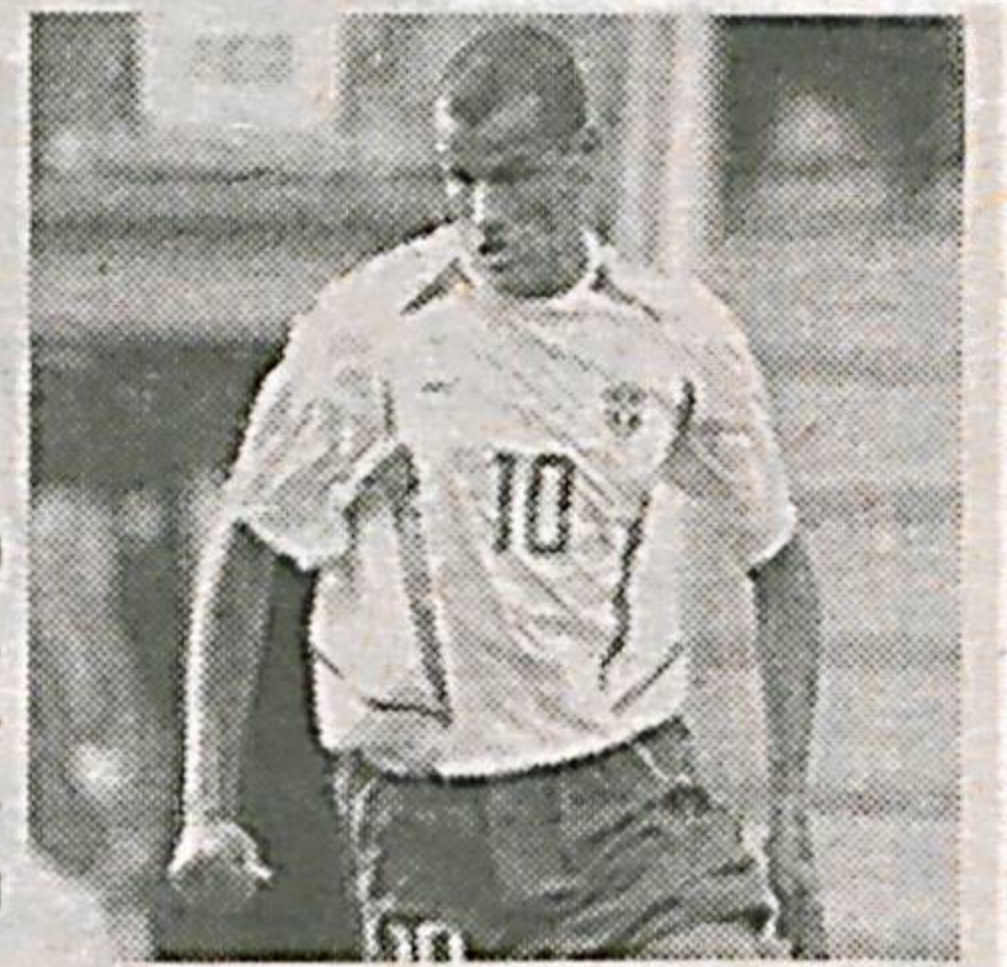
Ўзбекистонлик Жаъфар Ирисметов ушбу рўйхатдан бир неча йилдан буён мунтазам жой олмоқда. Ўтган йилги мавсумни Хитойнинг «Лианонинг Хонгюн» жамоасида якунлаган моҳир ҳужумчимиз 222 та гол билан дунё тўпурақлари рўйхатида ўн саккизинчи поғонада қайд этилган.

Сафардаги мағлубият

БААда ўқув йиғинини ўтказиб «Пахтакор» клуби назорат учрашувида майдонга тушди. Миодраг Радулович шоғирларининг илк рақибиди Дубайнинг «Аш-Шабаб» жамоаси бўлди. Учрашувда ҳисобни пахтакорчилар очган бўлса-да, якунда майдон эгалари ғалабани олиб кетишди — 2:1.

Эслатиб ўтамиз, «Пахтакор»нинг БААдаги йиғини 16 январгача давом этади. Бу вақт давомида яна 2-3 та ўртоқлик учрашуви ўтказилиши режалаштирилган.

Футбол

Ўзбекистон XVIII миллий чемпионатида 20 гол уриб, тўпурақлар баҳсида голиб чиққан «Бунёдкор» сардори Ривалдо жаҳондаги энг сермаҳсул чарм тўп усталари рейтингидан саккизинчи поғонага кўтарилди. 1999 йили жаҳоннинг энг кучли футболчиси деб топилган Ривалдо Бразилия, Испания, Италия, Греция ва Ўзбекистон чемпионатларида рақиблар дарвозасини жами 261 марта нишонга олган.

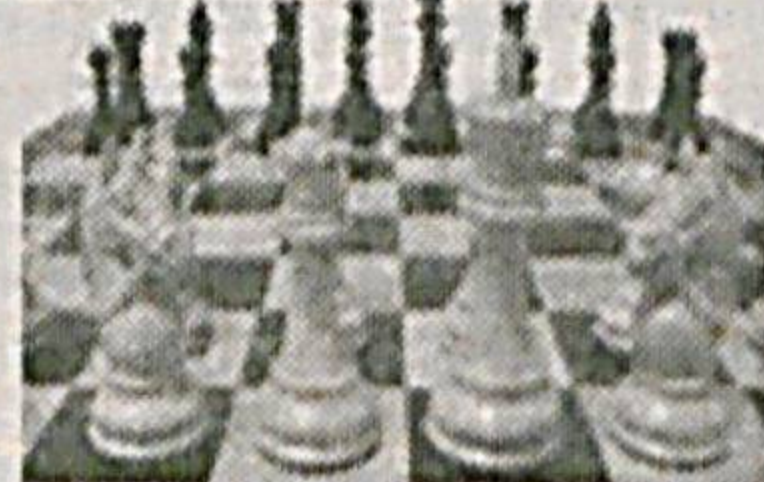
АНЗУРНИНГ ДИСКВАЛИФИКАЦИЯСИ ТУГАДИ

Ўзбекистон миллий терма жамоаси ва «Пахтакор» клуби марказий ҳимоячиси Анзур Исмоиловнинг дисквалификация муддати 2 январ куни тугади. Ёдингизда бўлса, ФИФА Анзурни 3 ойга дисквалификация қилиш тўғрисида 30 сентябр куни қарор чиқарганди ва у 2 октябрдан бошлаб расман кучга кирганди. Бунга сабаб — 17 июн куни бўлиб ўтган ЖЧ-2010 саралаш босқичининг Баҳрайн — Ўзбекистон учрашувидан кейин Исмоиловдан олинган допинг-тест ижобий натижа берганди. Анқара шаҳридаги лабораторияда олинган анализ натижасига кўра, Анзурнинг организмидан тетрагидроканнабинол метаболити (Tetrahydrocannabinol Metabolite) моддаси топилганди.

Натижада Исмоилов миллий чемпионатнинг бир ярим ойини ва терма жамоанинг Малайзия билан бўлган 2 та учрашувини ўтказиб юборди. Ҳозирги кунда ҳимоячи «Пахтакор»нинг янги бош мураббийи кўл остида тўла куч билан шуғулланмоқда ва кеча «Аш-Шабаб»га қарши ўйинда бир бўлим ҳаракат қилди.

Шахмат

РУСТАМ ВА НАФИСА кучлилар сафида

Халқаро шахмат федерацияси — ФИДЕ дунёдаги энг кучли шахматчиларнинг 2010 йилдаги дастлабки рейтингини эълон қилди. Унга кўра, Ўзбекистоннинг икки нафар вакили — Рустам Қосимжонов ва Нафиса Мўминова моҳир шахматчилар сафидан жой олди.

2004 йилда жаҳон чемпиони унвонига сазовор бўлган халқаро гроссмейстер Рустам Қосимжонов жами 2702 очко жамғариб, ўттиз тўртинчи қаторда қайд этилди. Мазкур рейтингнинг дастлабки уч поғонасини норвегиялик Магнус Карлсен, болгариялик Веселин Топалов ва ҳиндистонлик Вишванатан Ананд эгаллаб турибди.

ФИДЕнинг қизлар ўртасидаги рейтингига дунё бўйича йигирма ёшгача бўлган энг кучли йигирма нафар шахматчи киритилди. Нафиса Мўминова мазкур рўйхатга илк маротаба ўтган йилнинг ноябр ойида қўшилган эди. Бу гал ўзбекистонлик шахматчи қиз тўрт поғона кўтарилиб, ўн иккинчи ўринни банд этди.

Пойтахтимизда шахмат бўйича анъанавий Янги йил фестивали бошланди. Ўзбекистон шахмат федерацияси томонидан уюштирилган турнирнинг «В» гуруҳи баҳсларида ўн беш ёшгача бўлган юз нафардан зиёд ёшлар голиблик учун куч синашмоқда.

Янги йил фестивали

Пойтахтлик Илья Димитрев иккинчи турда ҳамшаҳри Айдоос Беғимовдан устун келган бўлса, сирдарёлик Элбек Жуманов мезбонлар вакили Саид Каримбоевни мот қилди. Тошкентлик шахматчи қизлар — Полина Вербова ва Светлана Чайкина Низомиддин Камолов ва Отабек Аҳмедовни мағлубиятга учратиш, пешқадамлар сафига кўшилди.

Саҳифани Нарзулла
МАХАМОВ тайёрлади

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин

Ўзбекистон давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари касабаси Марказий кенгаши Марказий кенгашнинг Қорақалпоғистон Республикаси бўйича вакили Мирас Сеитовга онаси

ГУЛЬСЕМЕН аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари касабаси Марказий кенгаши ва раёсати Марказий кенгашнинг Тошлоқ тумани бўйича вакили Боқижон Нишонновга отаси

НЕЪМАТЖОН отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касабаси Марказий кенгаши ҳамда Навоий вилоят кенгаши Навоий вилоят кенгаши раиси Шарип Худойқуловга отаси

ЖУМАКУЛ отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Кунига бир яримта самолёт

Франциянинг «Le-Tribune» нашрида ёзилишича, Европанинг энг йирик авиасозлик компанияси бўлмиш «Airbus» 2009 йили буюртмачиларга 498 та самолёт етказиб берган. Шу тариқа компания заводларида кунига 1,4 та самолёт йиғилган.

«Airbus»нинг сайтида компания харидорларга жами 5937 та самолёт етказиб берганлиги, яна 5657 тасини ишлаб чиқариш жараёни кетаётганлиги айтилади. Компания жами 9409 та самолётга буюртма олган.

Илгари оммавий ахборот воситаларида «Airbus» ва унинг асосий рақобатчиси — Американинг «Boeing» компанияси жаҳон молиявий инқирозининг салбий таъсиридан етарлича ҳимояланганлиги ҳақида хабарлар тарқалган эди. Гап шундаки, самолёт етказиб бериш бўйича шартномалар яқин йилларга мўлжаллаб тузилади. Кўпгина буюртмачилар эса инқироз баҳона шартномаларни бекор қилишга журъат этишмади. Акс ҳолда, улар «Airbus»га неустойка тўлашларига тўғри келарди.

Икки атом бомбардимонини бошидан кечирган ягона инсон

Японияда ҳар икки атом бомбардимонини бошидан кечирган ягона инсон — 93 яшар Цутому Ямагучи 4 январь куни ошқозон саратони хасталиги туфайли вафот этди.

Америкаликлар Хиросимага атом бомбаси ташлаган 1945 йил 6 августда кемасозлик компаниясида ишловчи Ямагучи хизмат сафари билан ушбу шаҳарда эди. Машъум портлаш туфайли унинг танасининг ўнг томони куйган.

9 август арафасида Ямагучи она шаҳри Нагасакига қайтиб келади. У қариндошларини қидириш мақсадида 13 август куни портлаш эпицентрига бориб яна хавфли радиация дозасини олади.

Ямагучи япон ҳукумати расмий равишда ҳар икки портлашдан зарар кўрганлигини тан олган ягона инсон эди.

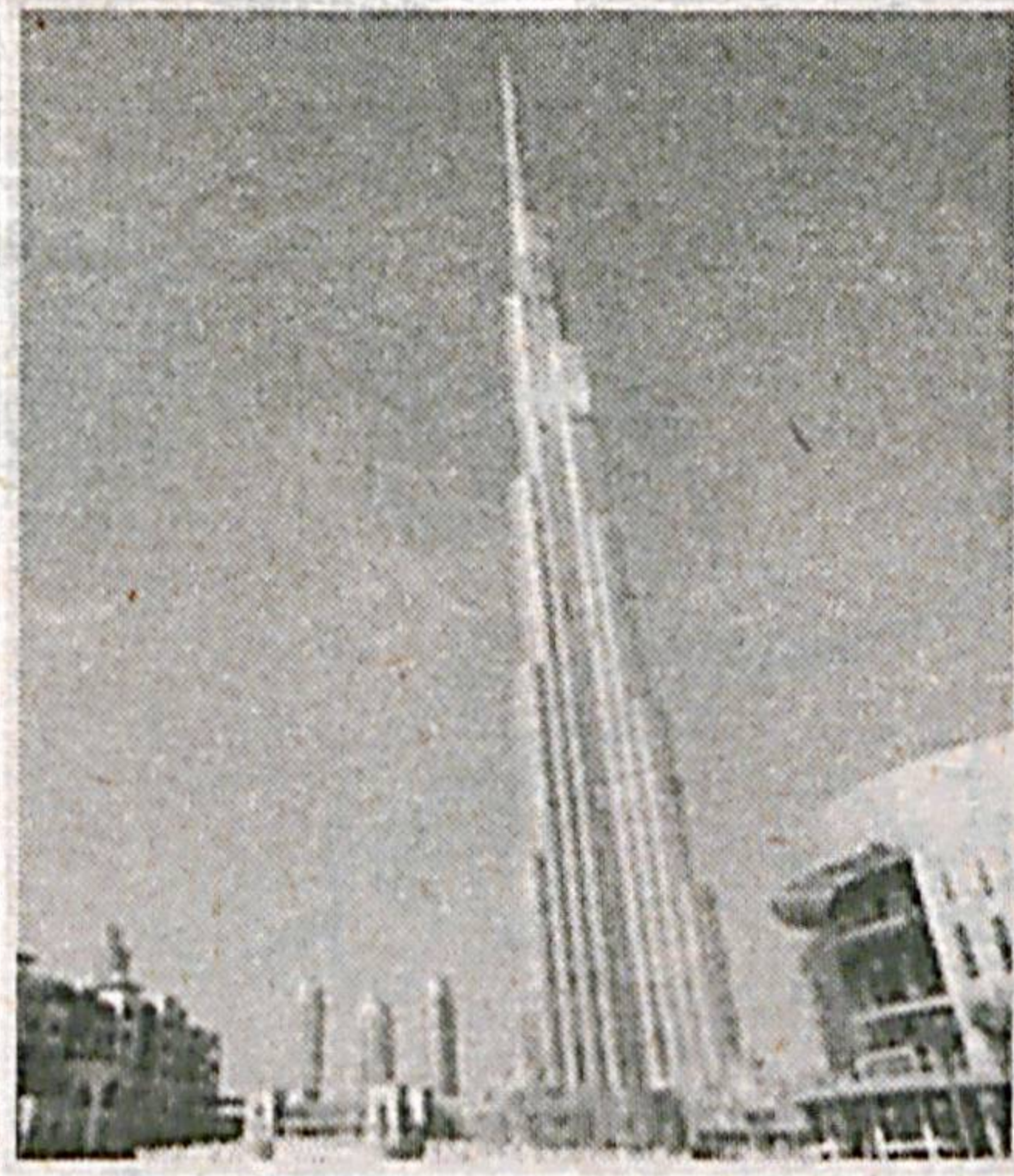
Расмий маълумотларга қараганда, атом бомбаси портлаши ва унинг зарарли оқибати туфайли Хиросимада 140 минг, Нагасакида 74 минг киши ҳалок бўлган.

Дунёдаги энг баланд иншоот

4 январь куни Бирлашган Араб Амирликларининг Дубай шаҳрида дунёдаги энг баланд бино — «Дубай буржи»нинг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди. «Reuters» агентлигининг хабар қилишича, маҳаллий амалдорлар миноранинг баландлиги ҳақида аниқ маълумот беришмаган, ammo «Дубай буржи» сайтида у 822 метр 55 сантиметр-га тенглиги айтилади.

Минора қурилиши 2004 йили бошланган. Аввал уни 2008 йили ишга тушириш режалаштирилган эди. Кейинроқ бу маросимни 2009 йилнинг кузига, сўнг 2010 йилнинг бошига мўлжаллашди. Лойиҳа муаллифи америкалик меъмор Эдريان Смит бўлган. Иншоот қурилишига жами 20 миллиард долларга яқин инвестиция жалб этилган. Унда турли идораларнинг офислари, меҳмонхоналар, рестороанлар, томоша майдончалари, бассейнлар бор. Ташкилотчиларнинг фикрича, «Дубай буржи» Дубай ва умуман БААдаги турмуш фаровонлигини акс эттириши керак.

Қаҳрабо рангли хавфли суюқлик

Калифорния штатидаги Бейкерсфилд шаҳри аэропортида АҚШ Транспорт хавфсизлиги департаменти ходимлари милуокилик 31 яшар боғбон Франсиско Рамиреснинг юклари орасида «Gatorade» ичимлигининг пластик идишларига солинган «қаҳрабо рангли хавфли суюқлик» борлигини аниқлашган, сешанба куни аэропортдаги барча парвозлар бекор қилинди. Ушбу ҳодиса юзасидан чақиртирилган мутахассислар унинг нималигини аниқлашди. Департамент ходимларини ташвишга солган нарса оддий асал экан.

Энди мутахассислар аэропортдаги диагностика қурилмалари қандай қилиб Рамиреснинг жомадонида портловчи модда изини «пайқагани» масаласига ойдинлик киритишлари керак.

Янги газопровод ишга туширилди

Эрон ва Туркменистон президентлари Махмуд Аҳмадинажот ва Гурбангули Бердимухамедов икки мамлакатни боғлайдиган янги газопроводни ишга туширишди. Бу ҳақда АРП агентлиги хабар тарқатди. 30,5 километрлик Давлатобод-Серахс-Хангеран газопроводи туркман газини Эронга етказиб берадиган иккинчи йўналиш ҳисобланади.

Шундай қилиб, Туркменистон Эронга йилига аввалги 8 миллиард ўрнига 14 миллиард куб метр газ сотиш имконига эга бўлди. Келажақда унинг миқдорини 20 миллиард куб метрга етказиш режалаштирилган.

Германия бюджетдаги дефицит

Жаҳон молиявий инқирозининг ривожланган давлатлар иқтисодиётига таъсири сезиларли даражада бўлмоқда. Хусусан, Германия федерал статистика идорасининг маълумотига қараганда, 2009 йилнинг 1 октябригача мамлакат бюджетдаги дефицит 96,9 миллиард еврога етган.

2008 йилнинг шу даврига нисбатан дефицит миқдори 79,6 миллиард еврога ошган. Харажатлар 7,9 фоиз кўпайиб, тушумлар эса 2,4 фоиз камайган. Харажатларнинг асосий қисми мамлакат молия бозорини барқарорлаштиришга сарфланган.

Интернет хабарлари асосида Ҳасан НИШОНОВ тайёрлади

МУАССИС:
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир
Абдуҳолик
АБДУРАЗЗОҚОВ

Таҳрир ҳайъати:

Алла Долженкова,
Анвар Юнусов,
Довуд Мадиев
(Бош муҳаррир ўринбосари),
Жаҳонгир Шарофбоев
(масъул котиб),
Маъмура Адилова,
Мирзохид Содиқов,
Нормамат Аллаёров,
Носирхон Акбаров,
Ойсулув Нафасова,
Пиримкул Қодиров,
Соғиндиқ Ниетуллаев,
Шамси Эсонбоев

Биэга кўнғироқ қилинг:

Котибият: 256-52-78
Хатлар бўлими: 256-85-43

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0116-рақам билан рўйхатга олинган.
IBM компьютерда терилди ва саҳифаланди. Оффсет усулида босилди.
Бичими А-3.
Ҳажми 4 босма табоқ.

Манзилимиз:

100165, Тошкент шаҳри,
«Бухоро» кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газета ҳафтанинг сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади.

Сотувда эркин нархда

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.
Нашримиздан кўчириб босилганда «Ishonch»дан олинганлиги кўрсатилиши шарт.
Тижорат аҳамиятига молик материаллар (h) белгиси остида чоп этилади.

E-mail: mail@ishonch.uz

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи котиб:

Ж.Шарофбоев

Навбатчи:

Ш.Абдусаматов

Мусаххих:

С.Шодиева

Саҳифаловчи-дизайнер:
Ҳ.Абдужалилов

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди - 22.00

Буюртма Г-53

Тиражи: 19514

ISSN 2010-5002

1 3 4 5

